regū tempa: quorū p̄mus regnauit
ſaul. Cui reprobato et bellica clade ꝓ
ſtrato. eiuſqꝫ ſtirpe reiecta. ne inde re-
ges orirentur: dauid ſucceſſit. Cuius
maxime xp̄us dictus eſt filius. in quo
articulus quidā factus ē et exordiū
quodāmodo iuuētutis populi dei: cu-
ius generis quedā velut adoleſcen-
tia ducebatur ab ip̄o abrahā: uſqꝫ ad
hūc dauid. Neqꝫ eni fruſtra matheus
euāgeliſta ſic gn̄acōes commemorauit
ut hoc p̄mū interuallū quatuordecim
gn̄acōnibꝫ commendaret. abrahā ſcili-
cet uſqꝫ ad dauid. Ab adoleſcentia
quippe incipit homo poſſe generare.
ꝓpterea generacōnū ex abrahā ſūpſit
exordiū: qui etiā pater gentiū conſtitu-
tus eſt: quādo mutatū nomē accepit.
Ante hūc ergo velut pueritia fuit hu-
ius generis ꝓpli dei a noe uſqꝫ ad ip̄m
abraham: et ideo p̄ma lingua inuenta
eſt: id eſt hebrea. A puericia nāqꝫ hō
incipit loqui poſt infantiā: q̄ hinc ap-
pellata ē qꝛ fari nō poteſt. Quā pfe-
cto etatē p̄mā demergit obliuio: ſic
etas prima generis hūani eſt deleta
diluuio. Quotus eni quiſqꝫ ē. qui ſuā
recordetur infantiā: Quāobrē in iſto
ꝓcurſu ciuitatis dei ſicut ſuperior vnā
eandēqꝫ p̄mā. ita duas etates ſc̄dm
et terciā liber iſte cōtineat: in qua ter-
cia ꝓpter vaccā trimā. caprā trimā. a-
rietē trimū. et impoſitū eſt legis iugū:
et apparuit abūdātia peccatoꝝ: et re-
gni terreni ſurrexit exordiū: vbi non
defuerūt ſpirituales quorū in turture
et colūba figuratū eſt ſacramentū.

Explicit liber decimusſextus.
Incipiūt capitula libri. xvij.

i De tēporibꝫ ꝓphetarū.
ij Quo tēpore ſit impleta ꝓmiſ-
ſio dei de terra chanaā: quā in
poſſeſſionē etiā iſrahel carnalis
accepit.
iij De tripartitis ſignificacōibus
ꝓphetaꝝ: que nūc ad terrenā
nūc ad celeſtē ihr̄uſalē: nunc
aūt ad vtrāqꝫ referūtur.
iiij De p̄figurata commutacōe iſrahe
litici regni a ſacerdotij: et de
hijs q̄ antea mater ſamuelis
pſonam gerēs eccleſie ꝓphe-
tauit.
v De hijs q̄ ad heli ſacerdotem
homo dei ꝓphetice locutus ē ſi-
gnificans ſacerdotiū qđ ſc̄dm
aaron inſtitutū fuerat auferē-
dum.
vi De iudaico ſac̄dotio a regno
que cū in eternū dicātur ſtatu-
ta non ꝑmanēt: ut alia intelli-
gātur q̄ ſpondētur eterna.
vij De dirupcōe regni iſrlitici: q̄
p̄figuratur ꝑpetua diuiſio iſra-
helis ſpiritalis ab iſrahele car-
nali.
viij De ꝓmiſſioibꝫ ad dauid i filio
eius: qđ nullatenus in ſalomo
ne ſꝫ pleniſſime inueniūtur in
criſto.
ix Quā ſilis i pſalmo octogeſi-
mooctauo ſit ꝓphetia de xp̄o:
hijs q̄ in regnorū libris nathā
ꝓphetāte ꝓmittūtur.
x Quā diuſa acta ſint i r̄gno ter
rene ihr̄ſm: ab hijs q̄ ꝓmiſerat
deus: ut intelligeretur ꝓmiſſi-
onis veritas ad alterius regis
et regni gloriā ꝑtinere.
xi De ſubſtātia populi dei: que ꝑ
ſucceſſionē carnis i xp̄o eſt: q̄
ſolus eruēdi animā ſuā ab in-
feris habuit poteſtatē.
xij Ad quorū pſonā ꝑtinē intelli-
gēda ſit flagitacō ꝓmiſſoꝝ:
de quibꝫ in pſalmo dicit᷑: vbi
ſūt miſ̄edie tue antique dn̄e.
xiij An ꝓmiſſe pacis veritas illis

tēporib9 poſſit aſcribi: que ſub ſalomone fluxerūt.
xiiij De ſtudio dauid in diſpoſitiōe pſalmorū.
xv An oīa q̄ in pſalmis de xp̄o et eccleſia ꝓphetātur: ad textū huius opis coaptāda ſint.
xvi De hijs q̄ in .xliiij. pſalmo ad xp̄m et eccleſiā ptinētia: aut aperte dicūtur aut tropice.
xvij De hijs q̄ ad ſacerdotiū criſti in pſalmo cētēſimonono: et de hijs q̄ in pſalmo .xxi. ad paſſionē ipſius ſpectāt.
xviij De pſalmo tercio et de quadrageſimo et de quīdecio et de ſexageſimoſeptīo in quib9 mors et reſurrectio dn̄i ꝓphetātur.
xix De pſalmo xlviij. in quo iudeorū ptinax infidelitas declarat᷑.
xx De regno ac merito dauid: et de filio ipſius ſalomone: eaq3 ꝓphetia q̄ ad xp̄m ptinēs inuenitur vel in eis libris q̄ ſcriptis ipſius copulātur: vel ī eis quos ipſius eſſe nō dubiū ē.
xxi De regib9 poſt ſalomonē: ſiue in iuda ſiue in iſrahel.
xxij De ieroboā q̄ impietate ydolatrie ſubditū ſibi pplm ꝓphanauit: in quo tn̄ nō deſtitit de9 et ꝓphetias inſpirāe: et multos ſub idolatrie crimīe cuſtodiē.
xxiij De vario vtriuſq3 regni hebreorū ſtatu: donec ābo ppli ī captiuitatē diuerſo tp̄e ducerētur reuocato poſtea iuda ī regnū ſuū: qđ nouiſſime in romanorū trāſijt poteſtatē.
xxiiij De ꝓphetis qui vel apud iudeos poſtremi fuerunt: vel quos circa tempus natiuitatis xp̄i euāgelica ꝓdit hiſtoria.

Explicīūt capitula libri .xvij.

Incipit liber .xvij. Ca .i.

Promiſſiones dei que facte ſūt abrahā cuius ſemini et gentē iſraheliticā ſcd̄m carnē. et oēs gentes deberi ſecundū fidē. deo pollicente didicimus quēadmodū opleātur: et p ordinē tēporū pcurrēs dei ciuitas indicauit. Qm̄ ergo ſupioris libri uſq3 ad regnū dauid factus eſt finis: nūc ab eodē regno q̄ntū ſuſcepto opi ſufficere videtur: cetera q̄ ſecūtur attingimuſ. Hoc itaq3 tempus ex quo ſanctus ſamuel ꝓpheta ē cepit. et deinceps donec populus iſrl̄ captiuus ī babiloniā duceretur: atq3 inde ſcd̄m ſancti hieremie ꝓphetiā poſt ſeptuaginta ānos reuerſis iſrahelitis dei domus inſtaurareť: totū tēpus ē ꝓphetarū. Quāuis eni et ipm noe patriarchā in cuius dieb9 vniuſa diluuio terra deleta ſit. et alios ſup et infra uſq3 ad hoc tēpus quo reges in dei pplo eſſe ceperunt ꝓpter quedā per eos futura quoquomō ſignificata ſiue p̄dicata q̄ ptinerēt ad ciuitatē dei regnūq3 celorū. nō immeito poſſum9 appellaē ꝓphetas: p̄ſertī q: nōnullos eorū id expꝛſſius legimus nūcupatoſ ſicut abrahā et ſic moyſen: tn̄ ꝓphetarū dies p̄cipue maxieq3 hij dicti ſūt. ex quo cepit ꝓphare ſamuel: q̄ et ſaulē prius. et eo reprobato ipm dauid deo p̄cipiente vnxit in regē: de cuius ceteri ſtirpe ſuccederēt. quouſq3 illoſ ſuccedē ſic oporteret. Que igitur a ꝓphetis ſūt p̄dicata de xp̄o cū moriendo decedētib9. et naſcendo ſuccedētibus ſuis mēbris ciuitaſ dei p iſta curreret tempa. ſi oīa velim cōmemoraē in immenſū pgit᷑: p̄mū q: ipa ſcriptura q̄ p ordinē reges eorūq3 facta et euēta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

digerens videtur tanq̄ hiſtorica dili-
gentia rebus geſtis occupata enar-
randis: ſi adiuuāte dei ſpū cōſideratā
tractet̄. vel magis vel certe nō min9
pnūciandis futuris q̄ pteritis enun-
ciādis inuenieť intēta. Et hoc pſcru-
tādo indagare. ac diſſerēdo mōſtra
re. q̄ ſit oponſū atqȝ plixū. et q̄ multiſ
indignū volumib9: quis ignorat qui
hec vel mediocriter cogitat? Deinde
q̄ hec ipa q̄ ad phetiā nō ambigitur
ptinere. ita ſūt multa de xp̄o regnoqȝ
celorū q̄ ciuitas dei eſt. ut ad hoc api-
endū maior ſit diſputacō neceſſaria.
q̄ huius opis modus flagitat: pin-
de ita ſi potuero ſtilo moderabor meo
ut huic opi in dei volūtate pagēdo.
nec ea que ſup ſūt dicā: nec ea q̄ ſatis
ſunt ptermittā. ¶ Ca. ij.

In pcedēte libro diximus ab initio
abrahā pmiſſione dei duas res fuiſſe
pmiſſas: vnā ſcilicȝ q̄d terrā chanaā
poſſeſſurū foret ſemē eius. q̄d ſignifi-
cat vbi dictū eſt. vade i terrā quā tibi
demōſtrauero et faciā te i gentē ma-
gnā. aliā vero longe pſtātiorē. nō de
carnali. ſȝ de ſpirituali ſemie p q̄d pa-
ter eſt. non vnius gentis iſrahelitice ſȝ
oim gentiū. q̄ fide eius veſtigia cōſe-
quūtur: q̄d pmitti cepit hijs v̄bis. Et
bn̄dicētur in te oēs tribus terre. Et
deinceps alijs multis admodū teſti-
monijs hec duo pmiſſa eſſe mōſtrabi
mus. Erat igit̄ iā in terra pmiſſionis
ſemen abrahe id eſt pplus iſrahel. ſecū
dū carnē: atȝ nō ſolū tenēdo ac poſſi-
dendo ciuitates adūſariorū verū etiā
reges habēdo regnare iam ceperat:
impletis de ipo pplo pmiſſionib9 dei
magna iā ex parte nō ſolū que i illis
trib9 patrib9 abrahā. iſaac. et iacob.
et quecūqȝ alie tēporib9 eoꝝ. verū etiā
que p ipm moyſen p quē pplus idem
de ſuitute egiptia liberatus ē: p quē
cuncta pterita releuata ſūt tēporibus
eius cū populū p heremū ducēt facte
fuerāt. Neqȝ aūt p inſignē ducē ihm
naue p quē pplus ille in pmiſſiōis in-
ductus ē terrā. expugnatiſqȝ gētib9
eā duodecī tribub9 quib9 deus iuſſe-
rat diuiſit et mortuus eſt: neqȝ poſt il-
lū toto tēpore iudicū impleta fuerat
pmiſſio dei de terra chanaā a quodā
flumie egipti uſqȝ ad flumē magnū
eufraten: nec tn̄ adhuc pphetabatur
futurū: ſȝ exſpectabat̄ implendū. Im-
pletū ē aūt p dauid et eius filiū ſalo-
monē: cuius regnū tanto q̄ntū pmiſ-
ſū fuerat ſpacio dilatatū ē. Ḣ muſos
quippe illos ſbdiderūt: tributarioſ-
qȝ fecerūt. Hic igitur i terra pmiſſio-
nis ſcd̄m carnē. hoc ē in terra chanaā
ſub hijs regib9 ſemen abrahe fuerat
oſtitutū. ut nichil deīde ſupeſſet quo
terrena illa dei pmiſſio opleretur: niſi
ut in eadē terra q̄ntū ad pſperitatē
attinet tempalē. p poſteritatis ſucceſ-
ſionē in ocuſſo ſtatu uſqȝ ad mortalis
ſeculi huius terminū gens pmaneret
hebrea: ſi dn̄i dei ſui legib9 obediret.
Sȝ qm̄ deus nouerat hoc eā nō eſſe fa
cturā. vſus ē eius etiā tēporalib9 pe-
nis ad exercēdos in ea paucos fide-
les ſuos: et monēdos q̄ poſtea futuri
erāt in oīb9 gētib9. q̄ eos admone
ri oportebat: in quib9 alterā pmiſſio-
nē reuelato nouo teſtamēto p in car-
nacōnē xp̄i fuerat impleturus.

Quocirca ſicut oracu- ¶ Ca. iij.
la illa diuina ad abraha; iſaac
et iacob. et quecūqȝ alia ſigna vel di-
cta phetica i ſacris literis pcedētib9
facta ſūt: ita etiā cetere ab iſto regū
tpe phetie partī ptinēt ad gentē car
nis abrahe: partī vero ad illud ſemen
eius in quo bn̄dicētur oēs gentes
coheredes xp̄i p teſtamentū nouū. ad
poſſidēdā vitā eternā regnūqȝ celo-
rū: partī ergo ad ancillā que i ſuitu-
tē generat id ē terrena ihrlm. q̄ fuit

cū filijs: parti vero ad liberā ciuitatem
dei id eſt verā ihrl'm eternā in celis: cu-
ius filij hoīes ſcðm deū viuētes peg-
nātur in terris. Sȝ ſūt in eis quedā q̄
ad vtrāq; ptinē intelligūtur: ad ācil-
lam ꝓprie: ad liberā figurate. Triptita
itaq; hec intelligūt eloq̄a ꝓphetaꝝ:
Siquidē aliq̄ ſūt ad terrenā ihrl'm
exſpectātia: aliqua ad celeſtē: nōnul-
la ad vtrāq;. Exēplis video ꝓbandū
qð dico. Miſſus ē nathā ꝓpheta q̄ re-
gē dauid argueret de peccato graui:
et ea q̄ ꝯſecuta ſūt mala futura p̄dice-
ret. Hec atq; huiuſmōi ſiue publice
id ē ꝓ ſalute ꝑplī. ſiue p̄uatī. cū ꝓ ſuis
quiſq; reb᷒ dīna ꝓmerētur eloquia.
quib᷒ ꝓ vſu tpalis vite futuri aliquid
noſceret̄: ad terrenā ciuitatē ptinuiſ-
ſe quis ābigat? Vbi autē legit̄. ecce
dies veniūt dicit dñs. et ꝯſūmabo do-
mui iſrahel ⁊ domui iuda teſtamentū
nouū non ſcðm teſtamētū qð diſpoſui
patrib᷒ eoꝝ in die qua app̄hendi ma-
nū eoꝝ ut educerē eos de terra egi-
pti qm̄ nō pmāſerūt in teſtamēto meo
et ego neglexi eos dicit dñs. q̄ hoc ē
teſtamentū qð ꝯſtituā domui iſrahel di
cit dñs. poſt dies illos dabo leges me-
as ī mentē eoꝝ ⁊ ſup corda eoꝝ ſcri-
bā eas. et videbo eos. et ero illis ī deū
et ipi erūt michi in plebē. ihruſalē ſi-
ne dubio ſupna ꝓphetat̄: cuius deus
in ſe p̄miū eſt. eūq; habē. atq; ipius
eſſe ſūmū illi ē atq; totū bonū. Ad vtrā-
q; vero ptinet hoc ipm qð ihruſalē di-
citur dei ciuitas: et ī ea ꝓphatur futura
domus dei: eaq; ꝓphetia videt̄ impleri
cū ſalomō rex edificat illud nobiliſſi-
mū tēplū. Hec enī ⁊ in terrena ihrl'm
ſcðm hiſtoriā ꝯtigerūt: et celeſtis ihe-
ruſalē figure fuerūt. Qð genus ꝓphe-
tie ex vtroq; veluti cōpactū atq; cō-
mixtū. libris veterib᷒ canōicis quib᷒
rerū geſtaꝝ narracōes ꝯtinētur. va-
let plurimū multūq; exercuit et exer-
cet ingenia ſcrutātiū literas ſacras:
ut qð hiſtorice p̄dictū ꝯpletūq; legi-
tur in ſemīe abrahe ſcðm carnē. etiā in
ſemīe abrahe ſcðm fidē. q̄d implen-
dū allegorie ſignificet inq̄rat̄: intātū
ut quibuſdā viſū ſit michil eſſe ī eiſdē
libris vel p̄nūciatū ⁊ effectū vel effectū
q̄uis nō p̄nūciatū: qð nō inſinuet ali-
quid ad ſupnā ciuitatē dei. eiuſq; fili-
os in hac vita pegrinos. figurata ſi-
gnificacōne referendū. Sȝ ſi hoc ita
eſt. iā biptita nō triptita erūt eloq̄a
ꝓphetaꝝ: vel potius illaꝝ ſcripturarū
oīm q̄ veteris inſtrumēti appellacōne
cenſent̄: nichil enī erit illic qð ad ihe-
ruſalē terrenā tm̄ ptineat: ſi quicq̄d
ibi de illa vel ꝓpter illā dicit̄ atq; cō-
pletur. ſignificat aliud qð ad ihrl'm
celeſtē allegorica p̄figuracōe referā-
tur: ſȝ erūt ſola duo gn̄a. vnū qð ad
ihrl'm liberā. alterū qð ad vtrūq; pti-
neat. Michi aūt ſicut multū videtur
errare q̄ nullas res geſtas in eo gn̄e
literaꝝ aliq̄d aliud p̄ter id q̄ eo mō
geſte ſūt ſignificaē arbitrāt̄: ita mul-
tū audere. q̄ ꝓrſus ibi oīa ſignifi-
cacōib᷒ allegoricis inuoluta eſſe cō-
tendūt. Ideo triptita nō biptita eſſe
dixi. Hoc enī exiſtimo. nō tn̄ culpās
eos q̄ potuerūt illic de quacūq; re ge-
ſta ſenſū intelligētie ſpiritalis excul-
pere: ſeruata dūtaxat p̄mitus hiſto-
rie veritate. Ceterū que ita dicitur vt
rebus hūanitus ſeu diuinitus geſtis ſi-
ue gerēdis ꝯuenīe nō poſſunt. q̄s fi-
delis dubitet nō eſſe inaniter dicta?
Quis nō ad intelligētiā ſpiritalē re-
uocet ſi poſſit: aut ab eo qui poteſt re
uocāda eſſe fateatur? ¶ Ca. quartū.

Procurſus igit̄ ciuitatis dei. vbi
puenit ad regū tēpora. qn̄ da-
uid ſaule reprobato ita regnū p̄mus
obtinuit. ut eius deinde poſteri ī ter-
rena ihrl'm diuturna ſucceſſiōe reg-
nārēt. dedit figurā res geſta: ſignificans

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

atqꝫ ꝓnūcians. q̄ nō eſt ꝑtereūdū ſi=
lentio de rerū mutacōne futurarū qḋ
attinet ad duo teſtamēta vetus et no=
uū. vbi ſacerdotiū regnūqꝫ immuta=
tū eſt p ſacerdotē eūdēqꝫ regē nouū
ac ſempiternū. qui ē xp̄us iħus. Nam
et heli ſacerdote reprobato. ſubſtitu
tus ī dei miniſteriū ſamuhel ſimul offi=
cio functus ſacerdotis ⁊ iudicis: et ſau=
le abiecto rex dauid fundatus in re=
gno. hoc qḋ dico figurauerūt. Ma=
ter qꝫ ipa ſamuhelis anna q̄ ꝑus fuit
ſterilis ⁊ poſteriore fecūditate letata
eſt. ꝯplexatā aliud nō videt᷑: cū gratu
lacōꝫ ſuā dn̄o fundit exultās. qn̄ eun=
dē puerū natū. et ablactatū deo red=
dit. eadē pietate q̄ vouerat. Dicit enī.
Confirmatū ē cor meū in dn̄o: et exal=
tatū ē cor meū in deo meo. Dilatatū ē
ſup inimicos meos os meū: letatū eſt
in ſalutari tuo. Qm̄ nō eſt ſanctus ſicͤ
dn̄s: et nō eſt iuſtus ſic deus nr̄. Non
eſt ſanctus ꝑter te. Nolite gloriari. et
nolite loqui excelſa: neqꝫ ꝓcedat ma=
gniloquꝫ de ore vr̄o: qm̄ deus ſciētiarū
dn̄s. et deus ꝑparās adinuētōes ſuas.
Arcū potentiū fecit infirmū: et infirmi
ꝑcincti ſūt virtute. Pleni panib9 mi=
norati ſūt: et eſuriētes trāſierūt terrā.
Quia ſterilis pepit ſeptē: et multa in
filijs infirmata ē. Dn̄s mortificat ⁊ vi=
uificat: deducit ad inferos ⁊ reducit.
Dn̄s pauperē facit et ditat: humiliat et
ſublimat. Suſcitat a terra pauperēꝫ.
et de ſtercore erigit inopē: ut collocet
eū cū potētib9 ꝓpli: et ſedē ꝓpli glorie
hereditatē dās eis: dans votū optāti
et bn̄dixit ānos iuſti qm̄ nō in virtu=
te potēs ē vir. Dn̄s infirmū faciet ad=
uerſariū ſuū: dn̄s ſanctus. Nō glorie=
tur prudēs ī prudētia ſua: et nō glori=
et᷑ potēs ī potētia ſua: et nō gloriet᷑ di=
ues ī diuitijs ſuis: ſꝫ ī hoc gloriet᷑ qui
gloriat᷑: intelligē ⁊ ſcire dn̄m ⁊ facere
iudiciū ⁊ iuſticiā in medio terre. Dn̄s
aſcendit ī celos et tonuit: ipe iudica=
bit extrema terre q2 iuſtus eſt: et dat
vtutē regib9 nr̄is. et exaltauit cornu
xp̄i ſui. Itane vero vba hec vnius pu
tabūtur ēē muliercule: de nato ſibi fi=
lio gratulātis? Tantūne mēs hoim a
luce veritatis auerſa eſt. ut nō ſentiāt
ſupgredi modū femīe huius vba q̄
fudit? Porro qui reb9 ipis q̄iam cepe
rūt etiā ī hac terrena pegrinacōe cō=
pleri ꝯuenienter mouet᷑. nōne intēdit
et aſpicit et agnoſcit p hanc mulierē
cuius etiā nomē id ē anna q̄ gr̄a eius
interꝑtat᷑. ipam religionē xp̄ianam.
ipam ciuitatē dei cuius rex ē ⁊ condi=
tor xp̄us. ipam poſtremo dei grām ꝓ=
phetice ſic locutā: a q̄ ſupbi alienātur
ut cadāt. qua humiles implētur ut ſur=
gāt. qḋ maxie ympnus iſte ꝑſonauit?
Niſi quiſq̄ forte dicturus ē nichil iſtā
ꝓphetaſſe mulierē: ſed deum tantūmō
ꝓpter filiū quē ꝑcata impetrauit exul=
tāti ꝑdicacōe laudaſſe? Quid ergo ſi=
bi vult qḋ ait. arcū potentiū fecit infir
mū. et infirmi accincti ſūt vtute. pleni
panib9 immorati ſūt. et eſurientes trā=
ſierūt terrā: q2 ſterilis pepit ſeptē. et
multa ī filijs infirmata ē? Nūquid ſe=
ptē ipa pepererat: q̄uis ſterilis fuit?
Vnicū habebat cū iſta dicebat: ſꝫ nec
poſtea ſeptē pepit ſiue ſex. quib9 ſepti
mus eēt ipe ſamuel: ſed tres mares et
duas feminas. Deinde in illo ꝑplo cū
adhuc nemo regnaret qḋ ī extremo
poſuit dat vtutē regib9 nr̄is et exal=
tauit cornu xp̄i ſui: vn̄ dicebat ſi non
ꝓphetabat? Dicat ergo eccleſia xp̄i. ci
uitas regis magni. gr̄a plena. prole
fecūda: dicat qḋ tanto an̄ de ſe ꝓphta
tum p os huius pie matris agnoſcit.
Confirmatū ē cor meū in dn̄o: et exal=
tatū ē cornu meū ī deo meo. Vere cō=
firmatū ē cor et cornu. vere exaltatū ē
q2 nō in ſe. ſꝫ in dn̄o deo ſuo. Dilatatū ē
ſup inimicos meos os meū: quia et in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

anguſtijs preſſuraꝝ ſermo dei nō eſt
alligatus: nec in ꝑcombꝫ alligatis.
Letata ſū inquit in ſalutari tuo: xp̄us
iſte ē ihesus: quē ſymeō ſicut i euāge-
lio legitur. ſenex amplectens paruū
agnoſcēs magnū: nūc dimittis inq̄t
dn̄e ſeruū tuū in pace: q2 viderūt ocu-
li mei ſalutaē tuū. Dicat itaqꝫ eccleſia.
Letata ſū inquit i ſalutari tuo: qm̄ nō
eſt ſanctus ſic dn̄s. et nō eſt iuſtus ſi-
cut deus noſter. tanq̄ ſanctus et ſan-
ctificans. iuſtus et iuſtificans: nō eſt
ſanctus preter te: quia nemo fit niſi
abs te. Deniqꝫ ſequitur. Nolite glori
ari. et nolite loqui excelſa: neqꝫ exe-
at mag̃loquiū de ore veſtro: qm̄ deus
ſciētiaꝝ dn̄s ipe vos ſcit. et vbi nemo
ſcit. Nā qui putat ſeipm̄ aliquid eſſe
cū nichil ſit: ſe ipm̄ ſeducit. Hec dicū-
tur aduſarijs ciuitatis dei ad babilo-
niā ptinētibꝫ. de ſua v̄tute p̄ſumētibꝫ.
in ſe nō in dn̄o gloriātibꝫ: ex quibus
ſūt etiā carnales iſrahelite terrene ihe-
rusalē ciues terrigine. q̄ ut dicit apl̄s.
ignorātes dei iuſticiā id ē quā dat ho
mini deus q̄ ſolus ē iuſtus. atqꝫ iuſtifi
cās: et ſuā volētes ↄſtituē id eſt velut
a ſe ſibi paratā. nō ab illo impⁱtā. iu-
ſticie dei nō ſūt ſubiecti: vtiqꝫ q2 ſu-
pbi de ſuo putātes. nō de dei poſſe pla
cere ſe deo. qui eſt deus ſciētiaꝝ. atqꝫ
ideo arbiter conſciētiaꝝ: ibi videns
cogitacōes hoīm qm̄ vane ſūt: ſi ho-
minū ſūt. et ab illo nō ſūt. Et ꝑparans
inquit adinuencōes ſuas. Quas ad
inuencōnes putamus: niſi ut ſuper-
bi cadant. et humiles ſurgant. Has
quippe adinuēcōnes exequitur dicēs.
Arcus potētiū infirmatus ē: et infirmi
ꝑcincti ſūt v̄tute. Infirmatus ē arcus
id eſt intencō eoꝝ: q̄ tā potentes ſibi
videntur ut ſine dei dono atqꝫ adiuto-
rio. hūana ſufficiētia dīna poſſint im-
plere mādata: et ꝑcingūtur virtute:
quoꝝ in terra vox eſt: miſerere mei

dn̄e qm̄ infirmus ſū. Pleni panibꝫ in-
quit minora ſūt: et eſurientes trāſierūt
terrā. Qui ſūt intelligēdi pleni pani-
bus: niſi idē ipi q̄i potētes id ē iſrahe-
lite. quibꝫ credita ſūt eloquia dei. Hoꝫ
in eo ꝑpſo ancille filij minorati ſunt:
quo v̄bo minus quidē latino bene tn̄
expreſſuꝫ eſt: q2 ex maioribꝫ minores
facti ſūt: q2 et in ipis panibꝫ id ē diui-
nis eloquijs que iſrahelite ſoli tunc ex
oīnibꝫ gētibꝫ acceperūt. terrena ſapi
unt. Gentes aūt quibꝫ lex illa nō erāt
data. poſtea q̄ p nouū teſtamentū ad
eloquia illa venerūt. multū eſuriēdo
terrā trāſierūt: q2 in eis nō terrena. ſꝫ
celeſtia ſapuerūt. Et hoc veluti q̄rere-
tur cauſa cur factū ſit quia ſterilis in-
quit pepit ſeptē: et multa in filijs in-
firmata eſt. Hic totū qđ ꝓphetabatur
eluxit agnoſcētibꝫ numerū ſeptena-
riū quo ē vniuſe eccleſie ſignificata ꝑ
fectō. Propter qđ et iohānes apl̄us
ad ſeptē ſcribit eccl̄ias. eo mō ſe oſtē
dēs ad vnius plenitudinē ſcribē. Et i
ꝓūbijs ſalomonis hoc ātea ꝓfigurās
ſapiētia edificauit ſibi domū: et ſufful-
ſit colūnas ſeptē. Sterilis eni erat in
oīnibꝫ gentibꝫ dei ciuitas: anteq̄ iſte
fetus quē cernimus oriretur. Cernimus
etiā que multa in filijs erat nūc infir-
matā ihrl̄m terrenā: qm̄ quicūqꝫ filij
libere in eā erāt: virtus eius erāt. Nūc
vero ibi qm̄ litera ē. et ſp̄us nō ē: amiſ
ſa v̄tute infirmata eſt. Dn̄s mortificat
et viuificat: mortificat illā q̄ multa erāt
in filijs: et viuificat hāc ſterilē q̄ pepit
ſeptē. Quāuis commodius poſſit intelli-
gi eoſdē viuificaē quos mortificauerit:
id eni velut repetiuit addēdo: dedu-
cit ad inferos et reducit. Quibꝫ eni di
cit apl̄us. ſi mortui eſtis cum xp̄o que
ſurſū ſunt q̄rite vbi xp̄us ē in dextera
dei ſedēs: ſalubriter vtiqꝫ mortificātur
a dn̄o. Quibꝫ adiūgit. Que ſurſū ſūt
ſapite nō q̄ ſup terrā: ut ipi ſint illi qui

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eſuriētes trāſierūt terrā. Mortui enim
eſtis inquit. Ecce quō ſalubriter mor-
tificat deus. Deinde ſeqtur. Et vita vrā
abſcondita ē cū xpo in deo. Ecce quō
eoſdē ipos viuificat deus. Sꝫ nunqͥd
eoſdē deduxit ad inferos et reduxit?
Hoc vtrūqꝫ ſine ɔtrouerſia fideliū in
illo potius videmus impletuꝫ. capite
ſcꝫ nro: cū quo vitā nrām in deo aplus
dixit abſconditā. Nā qui ꝓprio filio
nō pepcit. ſꝫ ꝓ nobis oībꝰ tradidit
eū: iſto mō vtiqꝫ mortificauit eū. Et qꝛ
reſuſcitauit eū a mortuis: eūdē rurſus
viuificauit. Et qꝛ in ꝓphetia vox eius
agnoſcitur. nō derelinqͤs animā meā
in inferno: eundē deduxit ad inferos
et reduxit: hac eius paupꝫtate ditati
ſumus. Dñs eni pauperē facit ⁊ ditat.
Nā qͥd hoc ē ut ſciamus: qȯ ſequīt au
diamus hūiliat ⁊ exaltat. Vtiqꝫ ſup
bos hūiliat: et hūiles exaltat. Qȯ eni
alibi legit. deus ſupbis reſiſtit hūili-
bus aūt dat grām: hoc totus hꝫ ſmo
huius. cuius nomē interptatur gratia
eius. Iam vero qȯ adiūgit. ſuſcitat a
terra pauperē. de nullo melius q̄ de il
lo intelligo: qui ꝓpter nos paup fa-
ctus ē cū diues eēt: ut eius paupꝫtate
ſicē paulo ante dictū ē. ditaremi. Ipm
eni de terra ſuſcitauit tam cito: ut caro
eius nō videt corrupcōnē. Nec illud
ab illo alienabo qȯ additū eſt: et de
ſtercore erigit inopē. Inops quippe
idē q̄ paup. Stercus vero vn̄ erectus
eſt rectiſſime intelligūtur pſecutōes
iudeoꝝ: in quoꝝ numero cū ſe dixiſſet
aplus eccleſiā pſecutū. q̄ michi fuerūt
inquit lucra. hec ꝓpter xpm dāna eſſe
duxi: nec ſolū detrimēta. verū etiā ſter
cora exiſtimaui eſſe: ut xpm lucrifa-
cerē. De terra ergo ſuſcitatus eſt ille
ſupra oēs diuites pauper: et de illo
ſtercore erectus ē ſup omes opulēti-
us ille inops. ut ſedeat cū potētibꝰ po
puli: quibꝰ ait. Sedebitis ſup duodecī

ſedes. Et ſedē glorie hēditatē dans
eis. Dixerāt eni potētes illi. Ecce dimiſi
mus oīa: et ſecuti ſumus te. hoc vo-
tū potētiſſime vouerāt. Sꝫ vnde hoc
eis: niſi ab illo de quo hic cōtinuo di-
ctū eſt. dans votū vouētis. Alioqͥn ex
illis eſſent potētibꝰ: quoꝝ infirmatus
eſt arcus. Dās inquit votū vouēti. Nō
eni dño quiſq̄ quicq̄ rectū voueret:
niſi q̄ ab illo acciperet qȯ voueret. Se-
quitur. Et bn̄dixit annos iuſti: cū illo
ſcꝫ ut ſine fine viuat: cui dictū ē et an-
ni tui nō deficiēt. Ibi eni ſtāt anni. hic
aūt tranſeūt imo peunt: anteq̄ veni-
ant eni nō ſūt: cū aūt venerit nō erūt:
qꝛ cū ſuo fine veniūt. Hoꝝ aūt duo-
rū id eſt dās votū vouenti. et bn̄dixit
annos iuſti: vnū ē qȯ facimus: alterū
qȯ ſumus. Sꝫ hoc alterū deo largi-
tore nō ſumitur. niſi cū ipo adiutore
pmū illud efficiatꝰ: qꝛ nō in vͥtute po-
tens eſt vir. Dñs infirmuꝫ faciet ad-
uerſariū eius: illū ſcilicet. q̄ homi vo-
uēti inuidet ⁊ reſiſtit. ne valeat implē
qȯ vouit. Poteſt ex ambiguo greco
intelligi. et aduſariū ſuū. Cū eni dñs
poſſidē nos cepit. pfecto aduſarius
qui nr̄ fuerat ipius fit: et vincetꝰ a nobꝭ
ſꝫ nō viribꝰ nr̄is: qꝛ nō in vͥtute potēs
eſt vir. Dñs ergo infirmū faciet adu-
ſariū ſuū: dñs ſanctus ut vincatur a
ſanctis: quos dñs ſanctus ſanctorū
efficit ſanctus. Ac ꝓ hoc nō glorietur
prudēs in prudētia ſua: et nō glorie-
tur potēs in ſua potētia: et no gloriet
diues in diuicijs ſuis: ſꝫ i hoc gloriet
qui gloriatur. intelligē et ſcire dñm: et
facē iudiciū ⁊ iuſticiā in medio terre.
Non parua ex parte intelligit et ſcit
dñm: q̄ intelligit et ſcit etiā hoc a dño
ſibi dari. ut intelligat ⁊ ſciat dñm. Quid
eni habes ait aplus qȯ nō accepiſtis
Si aūt et accepiſti: qͥd gloriaris q̄ſi
nō accepis. id ē q̄ a te ipo tibi ſit vn̄
gloriaris. Facit aūt iudiciū ⁊ iuſticiā:

qui recte viuit. Recte aūt viuit. q̄ ob-
temꝑat p̄cipiente deo: et finis p̄cepti
id ē ad qđ refertur p̄ceptū. caritas eſt
de corde puro. et ɔſciencia bona. et fide
nō ficta. Porro iſta caritas ſicꝫ iohā-
nes apl'us teſtat̄ ex deo ē. Facē igit̄
iudiciū et iuſticiā ex deo ē. Sꝫ quid ē
in medio terre? Neqꝫ enī debēt facere
iudiciū ꝛ iuſticiā q̄ habitāt ī extremiſ
terre quis hoc dixerit? Cur ergo ad-
ditū ē in medio terre? Qđ ſi nō adde-
ret̄. ꝛ tantūmō diceret̄. facē iudiciū et
iuſticiā: magis hoc p̄ceptū ad vtroſ-
qꝫ hoīes ptineret: et mediterraneoſ. et
maritimos. Sꝫ ne quiſq̄ putaēt. poſt
finē vite q̄ in hoc agitur corꝑe ſupeſſe
tēpuſ iudiciū iuſticiāqꝫ faciēdi. quā cū
eſſꝫ in carne nō fecit. et ſic diuinū cuadi
poſſe iudiciū: in medio terre michi vi
detur dictū. cū quiſqꝫ viuit ī corꝑe. In
hac quippe vita ſuā terrā quiſqꝫ circū
fert: quā moriēte hoīe r̄cipit terra comu
nis reſurgēti vtiqꝫ reddituia. proinde
in medio terre id ē cū anima nr̄a iſto
terreno claudit̄ corꝑe. faciendū eſt
iudiciū atqꝫ iuſticia: qđ nobis ꝓſit in
poſterū qn̄ recipit quiſqꝫ ſcđm ea q̄ p
corpus geſſit: ſiue bonū ſiue malum.
Per corpus quippe ibi dixit apl'us: p
tēpus quo vixit in corꝑe. Neqꝫ enī ſi
quis maligna mēte atqꝫ impia cogi-
tacōe plaſphemet. nec id vllis mēbriſ
corꝑis opetur. ideo nō erit reuſ: qꝛ nō
motu corꝑis geſſit: cū hoc p illud tē-
pus geſſeit. quo geſſit ꝛ corpus. Iſto
mō congruēter intelligi pt etiā illud
qđ in pſalmo legit̄. Deus aūt rex nr̄.
ante ſecula. opatus ē ſalutē in medio
terre: ut dn̄s ihēſus accipiat̄ deus nr̄
qui ē ante ſecula qꝛ p ipm facta ſunt
ſecula: operatus ē ſalutē nr̄am in me-
dio terre. cū verbū caro factū ē: et ter
reno habitauit in corꝑe. Deinde po-
ſtea q̄ ꝓphetatū eſt in hiis v̄bis āne.
quō gloriari debeat q̄ gloriat̄ nō in ſe

vtiqꝫ. ſꝫ in dn̄o ꝓpter retribucōnē q̄ in
die iudicij futura ē: dn̄s aſcendit inq̄t
in celos et tonuit: ipſe iudicabit extre-
ma terre qꝛ iuſtus eſt. Prorſus ordi-
nē tenuit ɔfeſſionis fideliū. Aſcendit
enī in celū dn̄s xp̄us ꝛ inde venturus
eſt ad viuos. et mortuos iudicādos.
Nā quis aſcendit ſic dicit apl'us: niſi
qui ꝛ deſcēdit ī inferiores partes ter-
re? Qui deſcēdit ipſe ē et q̄ aſcēdit ſup
oēs celos: ut adimplēt oīa. Per
nubes ergo ſuas tonuit: quas ſancto
ſpū cū aſcēdit impleuit. De quib' an-
cille ihrlm. hoc ē ingrate vinee cōmi-
natus ē apud yſaiā ꝓphetā: ne pluant
ſup eā ymbrē. Hic autē dictū eſt. ipſe
iudicabit extrema terre: ac ſi diceret̄.
etiā extrema terre. Nō enī aliaſ ptes
nō iudicabit: q̄ oēs hoīes ꝓculdubio
iudicabit. Sꝫ melius intelligūtur ex-
trema hoīs: qm̄ non iudicabūtur q̄ in
melius vel in deterius medio tp̄e ɔmu
tātur: ſꝫ in quib' extremis inuētus fue-
rit qui iudicabit̄. Propter qđ dictū ē
Qui pſeuerauerit uſqꝫ in finē: hic ſal-
uus erit. Qui ergo pſeuerāter faciūt
iudiciū ꝛ iuſticiā ī medio terre: nō dā-
nabūtur cū iudicabunt̄ extrema ter-
re. Et dat inq̄t v̄tutē r̄gib' nr̄is: ut nō
eos iudicādo condēnet. Dat v̄tutē. q̄
carnē ſicut reges regāt: et in illo mū-
dū q̄ ꝓpter eos fudit ſanguinē vincāt.
Et exaltauit cornu xp̄i ſui. Quō xp̄us
exaltauit cornu xp̄i ſui? De quo enim
ſupradictū ē. dn̄s aſcendit ī celos. et
intellectus ē dn̄s xp̄us: ipſe ſicut hic
dicitur. exaltabit cornu xp̄i ſui. Quis
ergo ē xp̄us xp̄i ſui? An cornu exal-
tabit vniuſcuiuſqꝫ fidelis ſui: ſic iſta
ipſa ī p̄ncipio huius ymni ait exalta-
tū ē cornu meū ī deo meo? Oēs quip
pe vnctos eius criſmate. recte xp̄os
poſſumus dicē: qđ tn̄ totū cū ſuo capi-
te corpus. vnus eſt xp̄us. Hec anna
ꝓphetauit ſamuelis mater ſancti viri

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

multūq; laudati: in quo quidē tūc fi-
gurata ē mutacō veteris ſacerdotij. et
nūc impleta eſt. qñ infirmata eſt que
multa erat in filijs: ut nouū habēt in
xp̄o ſacerdotiū ſterilis q̄ pepit ſeptē.
Sed hoc ipm euidētius ¶ Ca. v.
ad hely ſacerdotē miſſus loquit᷑
homo dei. cuius quidē nomē tacet᷑: ſ;
intelligit᷑ officio miniſterioq; ſuo ſine
dubitacōe ꝓpheta. Hic enī ſcriptū ē:
et venit homo dei ad hely. et dixit. Hec
dicit dn̄s. Reuelatus ſū ad domū pa-
tris tui cū eſſent ī terra egipti ſerui in
domo pharaōis. et elegi domū patris
tui ex om̄ibꝫ ſceptris iſrahel michi ſa-
cerdotio fungi. ut aſcenderēt ad alta
re meū. et incenderūt incenſū. et porta
rēt ephot: et dedi domui pr̄is tui om̄ia
que ſūt ignis filiorū iſrahel ī eſcā. Et
ut qd̄ reſpexiſti ī incenſū meū et in ſa-
crificiū meū impudēti oculo et glorifi
caſti filios tuos ſup me. bn̄dicē p̄miti
as nōis ſacrificij in iſrahel in oſpectu
meo. Propter hoc hec dicit dn̄s deus
iſrahel. Dixi. domus tua ⁊ domus pr̄is
tui trāſibūt corā me uſq; in eternū. Et
nūc hec dicit dn̄s. Nequaq̄: ſ; glorifi
cātes me glorificabo: et qui ſpernit me
ſpernetur. Ecce dies veniunt. et exter
minabo ſemē tuū. et ſemē domus pr̄is
tui. et non erit tibi ſenior in domo tua
om̄ibꝫ diebꝫ: et virū exterminabo tibi
ab altari meo. ut deficiāt oculi eius. et
defluat aīma eius: et om̄is q̄ ſuperit
domus tue decidat in gladio virorū.
Et hoc tibi ſignū: qd̄ veniet ſup duos
filios tuos hos. ofni ⁊ fineeſ. Vna die
morientur ambo. Et ſuſcitabo michi ſa-
cerdotē fidelē q̄ om̄ia q̄ in corde meo
et que in aīa mea faciat. et edificabo ei
domū fidelē: et trāſibit corā xp̄o om̄i-
bus diebꝫ. Et erit q̄ ſupauerit ī domo
tua veniet adorare in obulo argēti di
cēs. Iacta me ī vnā partē ſacerdocij
tui māducare panē. Nō eſt ut dicatur
iſta ꝓphetia vbi ſacerdotij veteris tā-
ta manifeſtacōe p̄nūciata mutacō ē:
in ſamuele fuiſſe cōpleta. Quāq̄ enim
nō eſſet de alia tribu ſamuel. q̄ q̄ oſti-
tuta fuerat a dn̄o ut ſuiret altari: tn̄
nō erat de filijs aaron cuius ꝓgenies
fuerat deputata. vn̄ fierēt ſacerdotes:
ac p hoc in ea q̄ re geſta. eadē muta-
cō que p xp̄m ihesū futura fueāt adū-
brata ē: et ad vetus teſtamētū ꝓprie fi
gurate vero ptinebat ad nouū ꝓphe-
tia facti etiā ipa nō vbi: id ſcꝫ facto
ſignificās. qd̄ vbo ad heli ſacerdotē
dictū eſt p ꝓphetā. Nā fuerūt poſtea
ſacerdotes ex gn̄e aarō ſicē ſadoch
et abiathar regnāte dauid. et alij de-
inceps anteq̄ tēpus veniret quo iſta
q̄ de ſacerdotio mutādo tāto an̄ p̄di-
cta ſūt. effici p xp̄m oportebat. Quis
aūt nūc fideli oculo hec intuēs nō vi-
deat eſſe opletaq̄ñ quidē nullū taber
naculū. nullū tēplū. et ideo nec vllus
ſacerdos remāſit iudeis. quibꝫ ut de
ſemie aarō ordinaret᷑ in dei fuerat le-
ge mādatū. Qd̄ et hic omemoratū eſt
illo dicēte ꝓpheta. Hec dicit dn̄s deꝰ
iſrl̄. Domus tua ⁊ domus pr̄is tui trāſi-
būt corā me. uſq; ī eternū. Et nūc dic
dn̄s. Nequaq̄: ſ; glorificātes me glo
rificabo: et q̄ me ſpernit ſpernet᷑. Qd̄
enī noīat domū pr̄is eius. nō eum de
ꝓximo pr̄e dicere. ſ; de illo aarō qui
p̄mus ſacerdos ē inſtitutus. de cuius
ꝓgenie ceteri ſeq̄rētur: ſupiora de-
mōſtrāt. vbi ait. Reuelatus ſū ad do-
mū pr̄is tui cum eſſent in terra egipti
ſerui in domo pharaonis. et elegi do-
mū pr̄is tui ex om̄ibꝫ ſceptris iſrl̄. mi-
chi ſacēdotio fungi. Quis patrū fuit
huius in illa egiptia ſuitute. vn̄ cū li
berati eſſent electus ē ad ſacerdotiū.
niſi aaron. De huius ergo ſtirpe iſto
loco dixit futurū fuiſſe. ut nō eſſent vl
terius ſacerdotes: qd̄ iā videmus im-
pletū. Vigilat fides. preſto ſunt res.

cernũtur·tenẽtur: et videre volẽtium
oculis ingerũtur. Ecce inquit dies ve
niũt·et extermiabo ſemẽ tuũ·et ſemen
domus patris tui·et nõ erit tibi ſenior
in domo tua omib9 dieb9: et virũ ex=
termiabo tibi ab altari meo· ut defici=
ant oculi eius: et defluat aima eius.
Ecce dies qui pnũciati ſũt iã venerũt.
Nullus ſacerdos ẽ ſcdm ordinẽ aa=
ron. Et quicũq3 ex eius gñe ẽ homo·
cum videt ſacrificiũ xpianorũ toto or=
be pollere·ſibi aũt honorẽ illũ magnũ
eſſe ſubtractũ: deſtituũtur oculi eius·
et defluit aia eius tabe meroris. Pro=
prie aũt ad huius domũ hely cui hec
dicebãtur qd ſeqtur ptinet. Et omis q̃
ſuperit domus tue decidet gladio vi=
rorũ. Et hoc tibi ſignũ qd veniet ſuper
duos filios tuos hos ofini et finees.
Die vno morientur ambo. Hoc ergo ſi=
gnũ factũ ẽ mutãdi ſacerdotij de domo
huius: quo ſino ſignificatũ eſt mutã=
dũ ſacerdotiũ domus aarõ. Mors quip
pe filiorũ huius ſignificauit mortẽ nõ
hoim ſ3 ipius ſacerdotij de filijs aarõ. Qd
aũt ſequitur: ad illũ iam ptinet ſacerdo=
tẽ cuius figurã geſſit huic ſuccedẽdo
ſamuel. Proinde q̃ ſecuitur: de xpo ihe=
ſu noui teſtamẽti vero ſacerdote dicũtur.
Et ſuſcitabo michi ſacerdotẽ fidele3:
qui omia q̃ in corde meo et que i aima
mea faciat. Et edificabo ei domũ fide=
lẽ: ipam eternã et ſupnã ihrlm. Et trã=
ſibit inqt corã xpo meo omib9 dieb9.
Trãſibit dixit cõuerſabit: ſicut ſupius
dixeãt de domo aarõ. Dixi·domus tua
et domus pris tui trãſibũt corã me in
eternũ. Qd aũt ai: corã xpo meo trã=
ſibit·de ipa domo vtiq3 intelligendũ
eſt: nõ de illo ſacerdote q̃ eſt xpus ipe
mediator atq3 ſaluator. Domus ergo
eius corã illo trãſibit. Poteſt et trãſi=
bit intelligi de morte ad vitã·omibus
dieb9 quib9 agitur uſq3 in finẽ ſeculi
huius iſta mortalitas. Qd aũt ait deus.
qui omia q̃ in corde meo et q̃ in anima
mea faciat·nõ arbitremur habẽ aia3
deũ cũ ſit coditor aime: ſ3 ita hoc de deo
tropice nõ pprie dicit: ſicut manus et pe=
des·et alia corpis mẽbra. Et ne ſcdm
hoc credat homo i carnis huius effi
gie factus ad imaginẽ dei addũtur
et ale q̃s vtiq3 nõ habet hõ et dicit deo
ſub vmbra ala3 tuarũ pteges me: ut
intelligãt hoies de illa ineffabili natu
ra·nõ pprijs ſ3 trãſlatis rerũ vocabulis
iſta dici. Qd vero adiũgit·et erit qui
ſuperit in domo tua veniet adorare ei·
nõ pprie de domo dicitur huius heli: ſ3
illius aaron·de qua uſq3 ad aduentũ
ihu xpi hoies remãſerũt: de quo gñe
etiã nũc uſq3 nõ deſũt. Nã de illa domo
huius heli iã ſupdictũ erat: et omis q̃
ſupererit domus tue: decidet i gladio
virorũ. Quõ ergo hic vere dici potuit
et erit q̃ ſuperit in domo tua veniet a=
dorare ei·ſi illud ẽ verũ qd vltore gla
dio nemo inde ſupeſt: niſi eos illos in=
telligi voluit qui ptinẽt ad ſtirpẽ·ſed
illius totius ſacerdotij ſcdm ordine3
aarõ: Ergo ſi de illis ẽ pdeſtinatis re
liquijs de quib9 alia pphetia dixit·reli
quie ſalue fient·vñ et aplus·ſic ergo
inquit·et i hoc tpe reliquie p electõnẽ
gratie facte ſũt·qr de talib9 reliquijs
bene intelligit eſſe·de quo dictũ ẽ·q̃
ſuperit i domo tua: pfecto credidit in
xpm·ſicut tẽporib9 aplo3·ex ipa gẽ=
te plurimi crediderũt: neq3 nũc deſunt·
qui licet rariſſime tñ credãt: et imple=
tur in eo qd hic iſte homo dei cõtinuo
ſecutus adiunxit. Veniet adorare ei
obolo argenti. Cui adorare niſi illi ſũ=
mo ſacerdoti: qui et deus ẽ: Neq3 eni
in illo ſacerdotio ſcdm ordinẽ aarõ.
ad hoc veniebãt hoies ad tẽplũ vel al
tare dei: ut ſacerdotẽ adorarẽt. Quid
eſt aũt qr ait obolo argẽti: niſi breui=
tate verbi fidei·de quo memorat apo=
ſtolus dictũ·verbũ cõſũmãs et breuiãs

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

faciet dñs ſup terrã. Argentũ autẽ p
eloquio poni pſalmus teſtis ẽ. vbi ca
nitur. Eloq̃a dñi eloquia caſta: argẽ-
tũ igne examinatũ. Quid ergo dicit
iſte: qui venit adorare ſacerdoti dei.
et ſacerdoti deos. Jacta me in parte ſa
cerdotij tui. manducaẽ panẽ. Nolo in
patrũ meorũ collocari honore q̃ nul-
lus eſt: iacta me i parte ſacerdotij tui.
Elegi enĩ abiectus eẽ in domo dei: q̃-
lecũq3 z q̃ntulumcũq3 membrũ eſſe cu
pio ſacerdotij tui. Sacerdotiũ quip
pe hic ipam plebẽ dicit: cuius plebis
ille ſacerdos eſt mediator dei z hoim
homo xp̃us ihus. Cui plebi dic̃ apl̃s
petrus. Plebs ſancta: regale ſacẽdo-
tiũ. Quãuis nõnulli. ſacrificij tui ſunt
interp̃tati nõ ſacẽdotij tui qd̃ nichilo-
minus eundẽ ſignificat ꝑpl̃m xp̃ianũ.
Vnde dic̃ apl̃us paulus. Vnus pa-
nis vnũ corpus multi ſumus. Et iterũ
exhibeatis inquit corpa vr̃a hoſtiã vi-
uã. Qd̃ ergo addidit manducaẽ pa-
nẽ. etiã ipius ſacrificij genus elegan-
ter exp̃ſſit. De quo dic̃ ſacerdos ipe.
Panis quẽ ego dedero caro mea ẽ p
ſeculi vita: ipm eſt ſacrificiũ nõ ſcd̃m
ordinẽ aarõ. ſ3 ſcd̃m ordinẽ melchiſe
dech: q̃ legit intelligat. Breuis itaq3
iſta ↄfeſſio. et ſalubriter hũilis q̃ dici-
tur. Jactã me in partẽ ſacerdotij tui.
manducaẽ panẽ: ipe ẽ obolus argẽti.
quia breue z eloquiũ dñi ẽ: habitãtis
in corde credẽtis. Quia enĩ dixerat ſu-
perius dediſſe cibos domui aaron de
victimis veteris teſtamẽti vbi ait. de-
di domui pr̃is tui om̃ia q̃ ſũt ignis fi-
lior̃ iſrahel i eſcã. Hec quippe ſacrifi
cia fuerãt iudeor̃: ideo hic dixit mã-
ducare panẽ. qd̃ eſt i nouo teſtamẽto
ſacrificiũ xp̃ianorũ. Ca. vi.

Cum igitur hec tanta tũc altitu
dine p̃nũciata ſint. quanta nũc
manifeſtacõe clareſcũt. nõ fruſtra tñ
moueri quiſpiã p̃t ac dicẽ. Quõ con-
fidimus venire oĩa q̃ in libris illis vẽ-
tura p̃dicta ſũt. ſi hoc ipm qd̃ ibi diui-
nitus dictũ ẽ. domus tua. et domus pa
tris tui trãſibũt cora me i eternũ effe-
ctũ habẽ nõ potuit: qñ videmus illd̃
ſacerdotiũ fuiſſe mutatũ. et qd̃ illi do-
mui promiſſu3 ẽ. nec ſperari aliqñ cõ-
plẽdũ. q2 illd̃ qd̃ ei reprobato muta
toq3 ſuccedit. hoc potius p̃dicat̃ eter-
nũ. Hoc qui dicit nondũ intelligit. ã
nõ recolit etiã ipm ſcd̃m ordinẽ aarõ
ſacẽdotiũ. tanq̃ vmbrã futuri ſacẽdotij
eterni inſtitutũ: ac p hoc qñ eternitas ei
ꝓmiſſa ẽ. nõ ipi vmbre ac figure. ſ3 ei
qd̃ p ipam adumbrat̃ figuraturq3 ꝓ-
miſſu3 eſt. Sed ne putaret̃ ipa vmbra
eſſe manſura: ideo etiã mutacõ eius
debuit ꝓphetari. Regnũ q3 iſto mõ etiã
ſaulis ipius qui certe reprobatus at3
reiectus ẽ. futuri regni erit vmbra in
eternitate mãſuri. Oleũ quippe illd̃ q̃
vnctus eſt. et ob eo criſmate criſtus
ẽ dictus. miſtice accipiẽdũ z magnũ
ſacramentũ intelligẽdũ ẽ: qd̃ i eo tm̃
veneratus ẽ ipe dauid. ut pcuſſo cor-
de pauitauerit qñ in tenebroſo occul
tatus antro. quo etiã ſaul vrguẽte in-
trauerit neceſſitate natuẽ. exiguã par
ticulã veſtis eius retrorſũ latẽter abſci
dit ut habẽt vñ mõſtraret. quõ ei pep
cit cũ poſſit occidẽ. atq3 ita ſuſpicõnẽ
de animo eius qua ſanctũ dauid pu-
tãs inimicũ ſuũ vehemẽter pſequatur
auferret. Ne itaq3 reus eẽ3 tanti ſacra
menti i ſaule violati. q2 vel indumẽtũ
eius ſic attrectauit extimuit. Ita enĩ
ſcriptũ ẽ. Et pcuſſit cor dauid ſup eũ:
q2 abſtulit pinnulã clamidis eius. Vi
ris aũt q̃ cũ illo erãt. et ut ſaulẽ in ma
nus ſuas traditũ interimeret ſuade-
bãt. non michi inquit cõtingit a dño
meo xp̃o dñi. inferre manũ meã ſup
eũ: q2 xp̃us dñi ẽ hic. Huic ergo vm
bre futuri nõ ꝓpter ipam. ſ3 ꝓpter illd̃
quod prefigurabat tanta veneracõ

exhibebatur. Vñ et illud qđ ait ſauli ſamuel. qm̄ nō ſeruaſti mandatū meū qđ mandauit tibi dñs. quēadmodū nūc parauerat dñs regnū tuū uſqȝ in eternū ſup iſrl'. et nūc regnū tuū non ſtabit tibi. et queret ſibi dñs hominē ſcđm cor ſuū. et mandauit ei dñs eſſe principem ſuper populū ſuū. quia nō cuſtodiſti que mādauit tibi dñs. nō ſic accipiendū ē. ac ſi ipm ſaulē deus in eternū ꝑparauerit regnaturū. et hec poſtea noluerit ſeruare peccanti: neqȝ enī eū peccaturū eē neſciebat: ſed ꝑparauerat regnū eius. in quo figura regni eſſet in eternū. Ideo addidit. Et nūc regnū tuū nō ſtabit tibi. Stetit ergo et ſtabit. qđ ī illo ſignificatū ē: ſȝ nō huic ſtabit: qꝛ nō in eternū ipſe fuerat regnaturus. nec ꝓgenies eius ut ſaltē p poſteros alter alteri ſuccedentes videret' impleri qđ dictū ē in eternū. Et queret inq̇t dñs ſibi hoīez ſiue dauid. ſiue ipm mediatorē ſignificās teſtamēti noui qui figurabat' in criſmate etiā quo vnctus ē ipe dauid et ꝓgenieſ eius. Nō aūt q̄ſi neſciat vbi ſit. ita ſibi hoīem deus querit. ſȝ p hominē more hoīm loq̇tur: qui et ſic loquēdo nos q̄rit. Non ſolū enī deo prī verū ipi q̄ȝ vnigenito eius q̄ renit q̄rē qđ pierat. uſqȝ adeo iā eramus noti: ut in ipo eſſemus electi ante cōſtitucōnē mūdi. Queret ſibi ergo dixit. ſuū habebit: vñ in latina lingua hoc v̄bū accipit ꝑpoſicōnē. et acq̇rit dicitur qđ ſatis aptū ē quid ſignificet: quāq̄ͥ et ſine additamēto ꝑpoſicōis querē intelligat' adq̇rere. ex quo lucra vocātur et queſtus. ¶ Ca. vij.

Rurſus peccauit ſaul p inobēdiēntiā: et rurſus ſamuel ait illi in verbo dñi. Quia ſpreuiſti verbū dñi: ſpreuit te dñs ut non ſis rex ſup iſrahel. Et rurſus p eodē peccato cū id cōfiteret' ſaul. et veniā ꝑcaret' rogaretqȝ ſamuelē ut reuerteret' cum il'o ad placandū deū. nō reuertar' inq̇t tecū qꝛ ſpreuiſti v̄bū dñi: et ſpreuit te dñs ne ſis rex ſup iſrahel. Et cōuertit ſamuel faciē ſuam ut abiret: et tenuit ſaul pinulā dyploidis eiuſ: et diſrupit eā Et dixit ad eā ſamuhel. Diſrupit dñs regnū ab iſrahel de manu tua hodie. et dabit ꝓximo tuo bono ſup te. et diuidet' iſrl' in duo. et nō ꝯuertetur neqȝ penitebit eū: qm̄ non eſt ſicut homo ut peniteat eum: ipe minatur et nō permanet. Iſte cui dicit'. ſpreuit te dñs ne ſis rex ſup iſrahel. et diſrupit dñs regnū ab iſrl' de manu tua hodie. q̄dragīnta annos regnauit ſup iſrl'. tanto ſcȝ ſpacio tēporis q̄nto et ipē dauid: et audiuit hoc p̄mo tpe regni ſui. ut intelligamus ideo dictū. qꝛ nullus de ſtirpe eius fuerat regnaturuſ: et reſpiciam9 ad ſtirpem dauid. vñ exortus ē ſcđm carnē mediator dei et hoīm homo xp̄uſ iħus. Nō aūt hȝ ſcriptura qđ in pleriſqȝ latinis codicib9 legitur. Diſrupit dñs regnū iſrl' de manu tua: ſed ſicut a nobis poſitū ē inuentū in grecis. diſrupit dñs regnum ab iſrahel de manu tua: ut hoc intelligatur de manu tua qđ eſt ab iſrl'. Populi ergo iſrahel pſonā figurate gerebat hō iſte. q̇ ꝑpluſ regnū fuerat amiſſurus: xp̄o iħu dño nr̄o p nouū teſtamentū nō carnaliter ſȝ ſpūaliter regnaturo: de quo cū dicitur. et dabit illud ꝓximo tuo. ad carnis ꝯgnacōnē id refert. Ex iſrahel enī xp̄us ſcđm carnē: vñ et ſaul. Qđ vero additū ē. bono ſup te: ꝑt q̇d ē intelligi meliori te. Nā et q̇dā ſic ſūt interpretati. Sȝ melius ſic accipit' bono ſup te ut qꝛ ille bonus ē. ideo ſit ſup te: iuxta illud aliud ꝓphecię. Donec ponā oēs inimicos tuos ſub pedib9 tuis. in quibus eſt et iſrahel: cui ſuo pſecutori regnū abſtulit xp̄us: quāuis fuerit illic et iſrahel i quo dolus nō erat. quoddā

quaſi frumentū illaꝝ palearꝝ. Nam
vtiq3 inde erant apſi. inde tot marti=
res. quoꝝ prioꝛ ſtephanus: inde tot
eccīe quas apſus paulus ↄmemoꝛat
in ↄuerſiōe ſua magnificātes deū. De
qua re nō dubito intelligēdū eſſe qđ
ſequit̄. et diuidet̄ iſrahel in duo: in iſ=
rahel ſcʒ inimicū xp̄o ⁊ iſrahel adherē=
tem xp̄o: in iſrahel ad ācillā. et iſrahel
ad liberā ptinentem. Nā iſta duo gn̄a
p̄mū ſimul erant velut abrahā adhuc
adhereret ancille: donec ſterilis per
xp̄i gr̄am fecūdata clamaret. Eice an
cillā ⁊ filiū eius. Propter peccatū quē=
dē ſalomonis regnāte filio eius roboā
ſcimus iſrahel ī duo fuiſſe diuiſū atq3
ita pſeueraſſe habētib9 ſingulis par=
tibus reges ſuos. donec illa gens to=
ta a chaldeis eſſet ingenti vaſtacōe
ſubuerſa atq3 trāſlata: ſed hoc qđ ad
ſaulē cū ſi tale aliquid cōmmādū eſſʒ
ipi dauid fuerit potius cōmmādū cu=
ius eāt filius ſalomōs. Poſtremo nūc
inter ſe gens hebrea diuiſa non eſt: ſʒ
indifferēter ī eiuſdē erroris ſocieta=
te diſpſa p terraſ. Diuiſio vero illa quā
deus ſub pſona ſaulis. illius regni et
ppli figurā gerētis. eidē regno pplo=
q3 minatus ē. eterna atʒ immutabilis
ſignificata ē p hoc qđ adiunctū ē: et
nō ↄuertet̄ neq3 penitebit: qm̄ nō eſt
ſicut hō ut peniteat eū. Ipe minat̄ et
nō pmanet: id ē homo minatur et nō
pmanet. Nō aūt deus quē non penitet
ſicut hoīeʒ. Vbi enī legit̄ qđ peniteat
eū mutacō rerū ſignificat̄: immutabili
pſciencia manente diuina. Vbi ergo
nō penitē dicit̄: nō mutaē intelligit̄.
Proꝛſus inſolubilē videmus p hec v̄=
ba plata diuinitus fuiſſe ſententiam de
iſta diuiſiōe ppli iſrl̄ et oīmo ppetuā.
Quicūq3 enī ad xp̄m trāſierūt vel trā=
ſeunt vel tranſibūt inde: nō erāt inde
ſcđm dei pſcientiā. non ſcđm generis
humani vnā eādēq3 naturā. Proꝛſus
quicūq3 ex iſrahelitis adherētes xp̄o
pſeuerāt in illo: nunq̄ erūt cū eis iſra
helitis. q̄ eius inimici uſq3 in finē vite
huius eſſe pſiſtūt: ſʒ in diuiſiōe q̄ hic
p̄nūciata ē ppetuo pmanebūt. Nil enī
pdeſt teſtamentū vetus de monte ſy=
na in ſuitutē generās niſi q2 teſtimo=
niū phibʒ teſtamēto nouo: alioqn̄ q̄=
diu legit̄ moyſes. velamē ſup coꝛda
eoꝛū poſitū eſt: cū aūt quiſq3 inde trā=
ſierit ad xp̄m. auferetur velamē. Trā=
ſeuntiū quippe intencō ipa mutatur de
vetere ad nouū: ut iā nō quiſq3 inten=
dat accipe carnalem ſʒ ſpūalē felicita=
tē. Propter qđ ipe magnus pph̄a ſa
muhel anteq̄ vnxiſſet regē ſaul. qn̄do
exclamauit ad dn̄m p iſrl̄. et exaudi=
uit eū. et cū offerret holocauſtū ſimul
accedētib9 alienigenis ad pugnam
contra pplm̄ dei. tonuit dn̄s ſuper eos
et ↄfuſi ſūt. et ceciderūt vel offenderūt
coꝛā iſrahel atq3 ſupati ſūt. aſſumpſit
lapidē vnū. ſtatuitq3 illū inter maſſe=
phat nouā et veterē ⁊ vocauit nomen
eius abenneſer: qđ ē latine lapis ad=
iutoꝛiſ. et dixit. Vſq3 hoc adiuuit noſ
dn̄ſ. Maſſephat interp̄tatur intencō.
Lapis ille adiutoꝛis. medietas ē ſal=
uatoꝛis: p quē tranſeūdū eſt a maſſe
phat verē ad nouā. id ē ab intencōne
qua exſpectabat̄ a carnali regno bea
titudo falſa carnalis. ad intencōnē q̄
p nouū teſtamentū exſpectatur in re=
gno celoꝛū bt̄itudo veriſſima ſpūalis
qua qm̄ michil melius. huc uſq3 adiu=
uat deus. Ca. viij.

Iam nūc video eſſe monſtrādū. quod
ipi dauid qui ſauli ſucceſſit in regnū.
cuius mutacōne finalis illa mutacō fi=
gurata eſt pp̄ter quā diuinitus cūcta
dicta. cūcta ↄſcripta ſūt deus quidem
pmiſerit. qđ ad rem de qua agimus
ptinet cū regi dauid multa pſpera p=
ueniſſent. cogitauit facere deo domū
tēplū illđ ſcʒ excellētiſſime diffamatū:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hō a rege ſalomone filio eius poſtea
fabricatū ē. Hoc eo cogitāte: factū ē
verbū dn̄i ad nathan ꝓplexā. qō ꝑfer-
ret ad regē. Vbi cū dixiſſꝫ deuſ. qō nō
ab ipo dauid ſibi edificaret domus.
neqꝫ ꝑ tantū tēpus ſe mādaſſe cuiq̄
in ꝓpl̄o ſuo ut ſibi facēt domuꝫ cedri-
nā. et nūc inquit hec dices ſeruo meo
dauid. Hec dic dn̄s omnipotēs. Acce-
pi te de ouili ouiū ut eſſes in ducē ſup
ꝓpl̄m iſrahelē. et eram tecū in omnibus
quib⁹ ingrediebaris. et exterminaui
omnes inimicos tuos a facie tua: et feci
te noiatū ſcd̄m nomē magnorū q̄ ſūt
ſup terrā. Et ponā locū ꝓpl̄o meo iſra-
hel. et plātabo illō. et inhabitabit ſe-
orſū. et nō ſollicitus erit vltra. et nō ap-
ponet filius iniq̄tatis humiliare eū. ſicut
ab inicio a diebus quib⁹ ↄſtitui iudi-
ces ſuper populū iſrahel. et requiē tibi
dabo ab omib⁹ inimicis tuis. et nūcia
bit tibi dn̄s qm̄ domū edificabis ipi: et
erit cū repleti fuerit dies tui. ⁊ dormi-
eris cū patrib⁹ tuis. et ſuſcitabo ſemē
tuū poſt te qui erit de ventre tuo. et ꝑ-
parabo regnū eiuſ: hic edificabit mi-
chi domū nomini meo: et dirigā thro-
nū illius uſqꝫ ī eternū. et ero illi in pa-
trē et ille erit michi in filiū. Et cū vene-
rit iniquitas eius redarguā illū ī vir-
gā virorū. et ī tactib⁹ filiorū hoim: mi-
ſericordiā aūt meā nō amoueo ab eo
ſicut amoui a quib⁹ amoui faciē meā:
et fidelis erit domus eiuſ. et regnū ei⁹
uſqꝫ ī eternū corā me. et thronus eius
erit erectus uſqꝫ ī eternū. Hāc tn̄ grā-
dē ꝓmiſſionē q̄ putat ī ſalomone fuiſ-
ſe cōpletā multuꝫ errat. Attendit eni
qō dictū eſt. hic edificabit michi do-
mū qm̄ ſalomon templū illud nobile
ſtruxit: et nō attendit: fidelis erit do-
mus eius. et regnū eius uſqꝫ in eter-
nū corā me. Attendat ergo ⁊ aſpiciat
ſalomōis domū plenā mulierib⁹ alie-
nigenis colentib⁹ deos falſos. et ipm

ab eis regē aliqn̄ ſapientē in eandeꝫ
ydolatriā ſeductū atqꝫ deiectū: et nō
audeat exiſtimaē deū vel hac ꝓmiſſio
ne mēdacē vel talē ſalomonē domū-
qꝫ eius futurā nō potuiſſe ꝑſcire. Non
hinc aūt deberemus ambigere. nec ſi
nō in xp̄o dn̄o nr̄o qui factus eſt ex
ſemine dauid ſcd̄m carnē iam videre-
mus iſta ↄpleri ne vane atqꝫ inaniter
hic aliū aliquē requiramus: ſicut car-
nales iudei. Nā ⁊ ipi uſqꝫ adeo filium
quē loco iſto regi dauid ꝓmiſſuꝫ le-
gūt. intelligūt non fuiſſe ſalomonē
ut eo q̄ ꝓmiſſus ē tanta iā manifeſta-
cōne declarato. adhuc mirabili cecι-
tate aliū ſperare ſe dicāt: facta ē qui-
dē nōnulla imago rei future etiā in ſa-
lomone. in eo qō templū edificauit et
pacē habuit ſcd̄m nomē ſuū. ſalomō
quippe pacificus ē latine: et ī exordio
regni ſui mirabiliter laudabilis fuit:
ſꝫ eadē ſua pſona ꝑ vmbrā futuri ꝓnū
ciabat: etiā ipe xp̄m dn̄m nō exhibe-
at. Vnde quedā de illo ita ſcp̄ta ſūt.
q̄ſi de ſe ipo ꝑdicta ſint dū ſcptura ſan
cta etiā reb⁹ geſtis ꝓphetans. quod-
ammō in eo figurā deliniat futurorū.
Nam ꝑter libros diuine hiſtorie vbi
regnaſſe narrat᷑. pſalmus ſeptuage
ſimuſprimus: deus iudiciuꝫ tuū. titulo
nois eius inſcriptus eſt. In quo tam
multa dicūtur que omīno ei cōuenire
nō poſſint. dn̄o aūt xp̄o aptiſſima ꝑ-
ſpicuitate cōueniūt: ut euidēter appa
reat. q᷑ ī illo figura qualiſcūqꝫ adum-
brata ſit: in iſto aūt ipa veritas pſen-
tata. Notū eſt eni quib⁹ terminis re-
gnū ↄcluſū fuerat ſalomonis. et tn̄ in
eo pſalmo legitur ut alia taceā. dn̄a-
bitur a mari uſqꝫ ad mare: et a flumīe
uſqꝫ ad terminos orbis terre. Qō in
xp̄o videmus impleri: a flumīe quip-
pe dn̄andi ſūpſit exordiū: vbi bapti-
zatus a iohāne eodē monſtrāte cepit
agnoſci a diſcipulis qui eum non ſolū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mgr̃m verũetiã dñm nr̃m appellauerit.
Nec ob aliud viuente adhuc patre
ſuo dauid regnare ſalomõ cepit qđ
nulli regum illorum contigit. niſi ut hinc
ſatis q̃ȝ eluceat nõ eſſe ipm quẽ ꝓphe
tia iſta pſignat: que ad eius patrem
loquit̃ dicẽs. Et erit cũ repleti fuerit
dies tui et dormieris cũ prib9 tuis ex-
ſuſcitabo ſemen tuũ poſt te qui erit de
ventre tuo. et ꝑparabo regnum illius.
Quõ ergo ꝓpter id qđ ſequitur. hic
edificabit michi domum. iſte ſalomon
ꝓphetatus ⁊ nõ potius ꝓpter id qđ p-
cedit. cũ repleti fuerint dies tui et dor-
mieris cũ patrib9 tuis. ſuſcitabo ſemẽ
tuũ poſt te. alius pacificus intelligit̃
eſſe ꝓmiſſus: qui non ante ſicut iſte. ſȝ
poſt mortẽ dauid pnunciatus eſt ſuſ-
citandus? Quãlibȝ eni longo inter-
poſito tẽpore ihesus xp̃us veniret: p-
culdubio poſt mortẽ regis dauid. cui
ſic eſſet ꝓmiſſus eũ venire oportebat:
qui edificaret domũ deo. nõ de lignis
et lapidib9. ſed de homib9 qualẽ illũ
edificaẽ gaudemus. Huic eñi domui
dicit aplus. hoc ẽ fidelib9 xp̃i. Tem-
plũ eñi dei ſanctũ eſt qđ eſtis vos.

Propter hoc in pſalmo Ca. ix.
octogeſimo et octauo. cuius ẽ
titulus. intellectus ipi ethan iſrahelite
cõmemorãtur ꝓmiſſiões dei facte re-
gi dauid. et iſtis que in libro regno-
rum ſũt poſita. quedã ibi ſimilia dicũ-
tur: ſicẽ eſt iuraui dauid ſeruo meo uſ-
q̃ȝ i eternũ ꝑparabo ſemẽ tuũ. Et iterũ.
Tunc locutus es in aſpectu filijs tuis
et dixiſti. Poſui adiutoriũ ſup poten-
tẽ: et exaltaui electũ de ꝑplo meo. In-
ueni dauid ſeruũ meũ: et i oleo ſancto
meo vnxi eũ. Manus eni mea auxilia-
bitur ei: et brachiũ meũ ↄfortabit eũ.
Nichil ꝓficiet inimicus in eo: et filius
iniquitatis nõ apponet nocẽ ei. Et cõ-
cidã a facie ipius inimicos eius: et eos
qui odẽrũt eũ fugabo. Et veritas mea
et miſcdia mea cũ ipo: et in noĩe meo
exaltabitur cornu eius. Et ponã i ma-
ri manũ eius: et i flumib9 dexterã eius.
Ipe inuocabit me pr̃ meus es tu: de9
meus ⁊ ſuſceptor ſalutis mee. Et ego
pmogenitũ ponã illũ: excelſũ apđ re-
ges terre. In eternũ ſeruabo illi miſeri
cordiã meã: et teſtamentũ meũ fidele
ipi. Et ponã i ſeculũ ſeculi ſemẽ eius: et
thronũ eius ſicẽ dies celi. Que oĩa de
dño intelligũtur qñ recte intelligũt̃
ſb noĩe dauid: ꝓpter formã ſerui quã
de ſemine dauid idẽ mediator aſſum-
pſit ex virgine. Cõtinuo eniã dicit̃. de
peccatis filiorũ eius tale aliq̃d quale
in regnorũ libro poſitũ eſt: et q̃i de ſa-
lomone ꝓlixius accipit̃. Ibi nãq̃ȝ id
eſt in regnorũ libro. et ſi venerit inq̃t
iniquitas eius redarguã illũ in vir-
ga virorũ. et in tactibus filiorũ hoim.
miſcdiam aũt meã nõ amoueã ab eo:
tactib9 ſignificãs plagas correpcõ-
nis. Vñ illud ẽ. Ne tetigeritis xp̃os
meos. Nõ quid eſt aliud q̃z ne leſeri-
tis? In pſalmo vero cũ ageret tanq̃z
de dauid. ut quedã eiuſmodi etiã ibi
diceret. ſi dereliquerint inquit filij ei9
legẽ meã et i iudicijs meis nõ ambu-
lauerint. ſi iuſtificacões meas ꝓfana
uerint. et mandata mea nõ cuſtodie
rint: viſitabo in v̾ga iniquitates eo-
rũ: et in flagellis delicta eorum. Miſeri-
cordiã aũt meã nõ diſpgã ab eo. Nõ
dixit ab eis cũ loqueret̃ de filijs eius
nõ de ipo: ſȝ dixit ab eo. Nõ bene intel
lectũ tantũdẽ valet. Nõ eni xp̃i ipius
qui eſt caput eccleſie poſſent inueniri
ulla pccã que opus eſſȝ hũanis corre
pcõib9 ſuata miſcdia diuinitus co-
herceri: ſȝ in eius corpore ac membris
qđ ꝑplus eius. Ideo in libro regnorũ
iniquitas eius dicit̃. in pſalmo aũt fi-
liorũ eius. ut intelligamus de ipo dici
quodãmodo qđ de eius corpe dicit̃:
ꝓpter qđ etiam ipe de celo cũ corpus

qđ ſunt fideles eius ſaulus pſeque=
retur·ſaule inquit ſaule quid me pſe=
queris? Deinde in cōſequētib9 pſalmi
neqȝ nocebo inqͭ in veritate mea·ne=
qȝ ꝓphanabo teſtamentū meū: et que
ꝓcedūt de labijs meis nō reproba=
bo. Semel iuraui i ſancto meo·ſi da=
uid mētiar: id ē neq̄q̄ dauid mētiar.
Solet eni ſic loqui ſcptura. Qđ autē
nō mentiat̄ adiūgit et dicit. Semen
eius in eternū manet·et ſedes eius ſicᷓ
ſol in cōſpectu meo: et ſicᷓ luna pfecta
in eternū: et teſtis in celo fidelis.

Poſt hec tāte ꝓmiſſio= ¶ Ca·x·
nis validiſſima firmamēta·ne
putarētur i ſalomone oplera·tanq̄ id
ſperaretur· nec inueniretur·tu vero in=
quit repuliſti·et ad nichilum dedux=
iſti dn̄e. Hoc quippe factuȝ eſt de re=
gno ſalomonis in poſteris eius uſqȝ
ad euerſionē terrene ipſius ihͤruſalē
que regni eiuſdē ſedes fuit: et maxie
ipſius tēpli late qđ fuerat a ſalomo=
ne oſtructū. Sȝ nec ob hoc putaret̄
deus contra ſuā naturā ꝓmiſſa feciſſe:
cōtinuo ſubiecit. Diſtuliſti xp̄m tuū.
Nō ergo eſt ille ſalomon·ſed nec ipe
dauid: ſi dilatatus eſt xp̄us dn̄i. Cū
eni xp̄us eius diceretur omes reges
miſtico illo criſmate cōſecrati·nō ſolū
a rege dauid et deinceps·ſed ab illo
etiā ſaule qui ꝑpſo eidē rex p̄mus eſt
vnctus·ipe quippe dauid eū xp̄m dn̄i
appellat: erat tn̄ vnus verus xp̄us cu=
ius ille figurā ꝓphetica vnctōe geſta=
bat·qui et ſecūdū opinionē hoīm qui
eū putabāt in dauid vel in ſalomone
intelligendū differebat̄ in longum:
ſcđm diſpoſicōnē aūt dei venturus ſuo
tpe parabat̄. Interea dū ille differt̄·
quid factū ſit de regno terrene ihͤru
ſaleȝ vbi ſperabat̄ vtiqȝ regnaturus·
ſecutus iſte pſalmus adiūxit atqȝ ait.
Euertiſti teſtamentū ſerui tui: profa=
naſti in terra ſanctitatē eius. Deſtru=
xiſti oēs materias eius: poſuiſti mu=
nicōes eius formidinē. Diripuerunt
eū omes trāſeūtes viā: factus ē oppro
briū vicinis ſuis. Exaltaſti dexteram
inimicoꝝ eius: iocūdaſti omes inimi
cos eius. Auertiſti adiutoriū gladij
eius: et non es opitulatus ei in bello.
Diſſoluiſti eū ab emūdacōe: ſedē ei9
in terra colliſiſti. Minuiſti dies ſedis
eius: pfudiſti eū cōfuſione. Hec omia
venerūt ſup ancillā ihrl̄m·in q̄ regna
uerūt· nōnulli etiā filij libere regnum
illud tenētes in diſpenſacōne tēpora=
ria: regnuȝ autē celeſtis ihrl̄m cuius
erāt filij in vera fide habētes·et in vero
xp̄o ſperātes. Quō aūt iſta venerit ſu=
ꝑ illud regnū: index eſt rerū geſtarū
ſi legatur hiſtoria. ¶ Ca·xi·

Poſt hoc aūt ad dep̄candū deum
ꝓphetia cōuertit̄: et ipa dep̄cacō
ꝓphetacō eſt. Vſqȝ quo dn̄e auītis in
finē? Subaudiatur faciē tuā. Vel ſicᷓ
alibi dicit̄. Quouſqȝ auītis faciē a me?
Nā ideo quidā codices hic nō habēt
auertis ſȝ auerteris: quāq̄ poſſit intelli
gi auītis miſcđiaȝ tuā quā ꝓmiſiſti da
uid. Qđ aūt dixit in finē: quid eſt niſi
uſqȝ in finē? Qui finis intelligēdus ē
vltimū tēpus·qn̄ in xp̄o ihͤſu etiā illa
gens ē creditura: ante quē in finē illa
fieri oportebat·q̄ ſupius erūnoſa defle
uit. Propter que et hic ſeqͭur. Exar=
deſcet ſicut ignis ira tua: memēto q̄ eſt
mea ſbſtātia: nichil hic melius q̄ ipe
ihͤſus intelligitur ſbſtātia ꝓpſi huiꝰ
ex quo natura ē carnis eius. Nō enim
vane inqͭ oſtituiſti omes filios ho=
minū. Niſi eni eſſet vnus filius hoīs
ſbſtātia iſrahel ꝑ quē filiū hoīs libe=
rarētur multi filij hoīm: vani vtiqȝ cō=
ſtituti eſſent omes filij hoīm. Nūc ve=
ro omis quidē hūana natura ꝑ pcca
tū p̄mi hoīs in vanitatē de ꝟtute col
lapſa ē: ꝓpter qđ dicit alius pſalmus.
Homo vanitati ſilis factus eſt: dies

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

éius velut vmbra ꝑtereūt. Non ergo nō va-
ne deus ꝯſtituit oēs filios hoīm. q𝔷 et
multos a vanitate liberat p mediato-
rē ihm: et quos liberādos nō eſſe ꝑſci-
uit ad vtilitatē liberādoꝝ et cōparacō-
nē duaꝝ inter ſe a cōtrario ciuitatū.
nō vtiq𝔷 vane in totius racōnalis cre-
ature pulcherrima atq𝔷 iuſtiſſima or-
dinacōe ꝯſtituit. Deinde ſequit̃. Quiſ
eſt homo q̃ viuet et nō videbit mortē:
eruet animā ſuā de manu inferi. Quis
eſt iſte: niſi ſubſtāna illa iſrl' ex ſemie
dauid xp̄us ihēſus. De quo dic̄ apl's.
qȯ ſurgēs a mortuis iā nō moritur. et
mors vltra nō dn̄abitur. Hic eni vi-
uit et nō videbit mortē ut tn̄ mortuus
fuerit: ſ𝔷 animā ſuā eruet de manu in-
feri: quo nimirū ꝓpter quorūdā ſoluē-
da inferni vincula deſcenderat. Eruit
aūt poteſtate illa: de qua in euāgelio
dicit. Poteſtatē habeo ponēdi animā
meā: et poteſtatē habeo iterū ſumēdi
eā. ¶ Ca. xij.

Sed cetera pſalmi huius q̃ ita ſe
hn̄t. vbi ſunt miſeracōnes tue
antique dn̄e. q̃s iuraſti in veitāte tua.
memēto dn̄e opprobrij ſeruorū tuoꝝ
qȯ cōtinui in ſinu meo multaꝝ gētiū
qȯ exprobrauerūt inimici tui dn̄e qȯ
exprobrauerīt ꝯmutacō𝔷 xp̄i tui. vtrū
ex pſona dicta ſint illoꝝ iſrahelitaꝝ
qui deſiderabāt reddi ſibi ꝓmiſſionē
que facta eſt ad dauid. an potius ad
xp̄ianorū qui non ſcd̄m carnē. ſ𝔷 ſcd̄m
ſpm̄ ſūt iſrahelite. merito queri poteſt.
Dicta ſūt quippe iſta. vel ſcp̄ta tēpore
quo fuit ethan. de cuius noīe titulum
iſte pſalmus accepit. et idē tēpus re-
gni dauid fuit. ac p hoc nō dicerēt. vbi
ſūt miſeracōes tue antique dn̄e q̃s iu-
raſti dauid i veritate tua: niſi eoꝝ p-
ſonā in ſe ꝓphetia trāſfiguraēt qui lō-
ge futuri erāt. quibꝰ hoc tēpus eſſet
antiquū qn̄do huic regi dauid iſta ꝓ-
miſſa ſūt. Poteſt aūt intelligi. multas

gentēs qn̄ pſequebātur xp̄ianos ex-
probraſſe illis paſſionem xp̄i quam
ſcp̄tura ꝯmutacōnē vocat: qm̄ moriē-
do immortalis eſt factus. Poteſt et
cōmutacō xp̄i ſcd̄m hoc accipi expro
brata iſrahelitis: q𝔷 cū eoꝝ ſperaretur
futurus. factus eſt gentiū: et hoc eis
nūc exprobrāt multe gentes q̃ cre-
diderūt in eū p nouū teſtamentū. illiſ
in vetuſtate remanētibꝰ: et ideo dicat̃.
memēto dn̄e opprobrij ſeruoꝝ tuoꝝ:
quia nō eos obliuiſcente ſ𝔷 potius mi-
ſerāte dn̄o. et ipi poſt hoc opprobriū
credituri ſūt. Sed ille quē prius poſui
ꝯuenientior ſenſus michi videtur. In-
imicis eni xp̄i quibus exprobrat̃ q𝔷
eos ad gentes trāſiēs reliq̄rit xp̄us.
incōgrue vox iſta coaptat̃: memēto
dn̄e opprobrij ſuoꝝ tuoꝝ: non enim
ſerui dei vocādi ſūt tales iudei: ſ𝔷 eis
verba iſta cōpetūt. q̃ cū graues humili-
tates pſecucōnū ꝓ xp̄i noīe pateren-
tur. recordari potuerūt excelſū regnū
ſemini dauid fuiſſe promiſſu𝔷. et eius
deſiderio dicere nō deſperādo ſ𝔷 petē-
do. querēdo. pulſando. vbi ſūt miſe-
racōes tue antique dn̄e q̃s iuraſti da
uid i veritate tua: memēto dn̄e oppro-
brij ſuorū tuorū qȯ cōtinui i ſinu meo
multarū gentiū: hoc eſt in interioribꝰ
meis paciētur ꝑtuli. qȯ exprobraue-
rūt inimici tui dn̄e. qȯ exprobrauerīt
cōmutacōnē xp̄i tui: nō eam putātes
ꝯmutacōnē. ſ𝔷 ꝯſūmacōnē. Quid eſt
memēto dn̄e niſi ut miſerearis. et pro
tolerata paciēter humilitate mea. red-
das celſitudinē quā iuraſti dauid i ve-
ritate tua. Si aūt iudeis aſſignemꝰ
hec verba. illi ſerui dei talia dicere po-
tuerūt qui expugnata terrena iheru
ſalē. anteq̄ ihūs xp̄us huamitus naſ-
ceret̃ in captiuitatē ducti ſunt intelli-
gentes cōmutacōnē xp̄i. q𝔷 ſc𝔷 nō per
eū terrena carnaliſq𝔷 felicitas qualis
paucis ānis regis ſalomōis apparuit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſ; celeſtis ac ſpũalis eſſet fideliter ex=
pectãda. quã tunc ignorãs infidelitas
gentiũ. cũ dei pplm̃ exultabat atq; in=
ſultabat eſſe captiuũ: q̃d aliud q̃ xpi
cõmutacõꝫ ſ; ſcientib9 neſciẽs expro=
brabat. Et ideo qđ ſequit̃ vbi pſal=
mus iſte cõcluditur. Bñdictꝰ dñi in
eternũ fiat fiat. vniũſo pplo dei ad ce=
leſtẽ iheruſalẽ ptinẽti. ſiue i illis qui la
tebãt i teſtamẽto veteri anteq̃ reuela=
retur nouũ. ſiue in hijs qui iã teſtamẽ=
to nouo reuelato manifeſte ptinẽ cer=
nũtur ad xpm̃. ſatis cõgruit. Bñdi=
ctꝰ quippe dñi in ſemĩe dauid non ad
aliquod tempus qualis diebus ſa=
lomonis apparuit. ſ; in eternũ ſperan=
da eſt: in qua certiſſima ſpe dicit̃. fiat
fiat. Illius enĩ ſpei eſt ꝯfirmacõ verbi
huius iteracõ. Hoc ergo intelligens
dauid ait i ſcđo regnorũ libro: vnde
ad iſtũ pſalmũ digreſſi ſumus. Et lo
cutus es ꝓ domo ſerui tui in longin
quũ. Ideo aũt poſt paululũ ait. Nũc
incipe et bñdic domũ ſerui tui uſq; in
eternũ et cetera: q: tũc geniturus erat
filiũ ex quo ꝓgenies duceret̃ ad xpm̃
p quẽ futura erat domus eius eterna
eadẽq; domus dei. Domus enĩ dauid
ꝓpter genus dauid. domus autẽ dei
eadẽ ipa ꝓpter tẽpliũ dei. de hoĩbus
factũ. non de lapidib9. vbi habitet in
eternũ pplus cũ deo et i deo ſuo. et de9
cũ populo atq; in populo ſuo: ita ut
deus ſit implẽs pplm̃ ſuũ. et pplus ple
nus deo ſuo. cũ deus erit oĩa in oĩu=
bus: ipſe in pace pmiũ. qui virtus i bel=
lo. Ideo cũ in verbis nathan dictũ ſit.
et nũciabit tibi dñs qm̃ domũ edifica=
bis ipi. poſtea dictũ eſt in verbis da=
uid. qm̃ tu dñs oĩpotẽs deus iſrahel.
reuelaſti aurẽ ſui tui dicẽs domũ edi=
ficabo tibi. Hãc enĩ domũ et nos edifi
cabimus bene viuẽdo et deus ut bene
viuamus opitulãdo: q: niſi dñs edifi
cauerit domũ: in vanũ laborabũt edi=
ficãtes eã. Cuius domus cũ venerit vl
tima dedicacõ tũc fiet illꝰ qđ hic p na=
than locutus ẽ deus dicẽs. Et ponã lo=
cũ pplo meo iſrahel et plãtabo illũ et in=
habitabit ſeorſum et nõ ſollicitus erit
vltra: et nõ apponet filius iniquitatis
hũiliare eũ: ſicͭ ab inicio a dieb9 qui=
bus ꝯſtitui iudices ſup pplm̃ meũ iſrl.

Hoc tam magnũ ¶ Ca. xiij
bonũ quiſquis in hoc ſeculo vel in
hac terra ſperat inſipiẽter ſapit. An
quiſpiã putabat i pace regni ſalomo
nis. id eſſe ꝯpletũ? Pacem quippe illa
ſcriptura in vmbra futuri. excellẽti pdica
cõe cõmẽdat. Sed huic ſuſpicõni vigi=
lanter occurſũ eſt: cũ poſteã q̃ dictũ
eſt. nõ apponet filius iniquitatis hũi=
liare eũ. continuo ſbiũctũ eſt. ſicut ab
inicio. a diebus quib9 ꝯſtitui iudices
ſup pplm̃ meũ iſrahel. Iudices nãq; p̃=
uſq̃ reges ibi eſſe cepiſſent ſup illuꝫ
pplm̃ fuerãt cõſtituti. ex quo terrã ꝓ=
miſſiõis accepit: et vtiq; hũiliabat eũ
filius iniqtatis. hoc eſt hoſtis alieni=
gena. p interualla tẽporũ quib9 legũ=
tur paces alternaſſe cũ bellis: et inue
niũtur illic pacis tpa ꝓlixiora q̃ ſalo=
mon habuit. qui. xl. regnauit annos.
Nã ſb eo iudice q̇ appellatus ẽ aiod.
octogita anni pacis fuerũt. Abſit er=
go ut ſalomõis tẽpora in hac ꝓmiſſi=
one p̃dicta eſſe credãtur: multominꝰ
itaq; cuiuſlib; regis alteriuſ. Nõ enĩ
quiſq̃ eorũ i tanta quãta ille pace re=
gnauit. nec vnquã oĩno gens illa
ita regnũ tenuit ut ſollicita nõ fuerit.
ne hoſtib9 ſubderet̃: q: in tanta mu=
tabilitate rerũ hũanarũ nulli aliqñdo
pplo cõceſſa ẽ tanta ſecuritas: ut huic
vite hoſtiles nõ formidaret incurſuſ.
Locus ergo iſte q̃ ꝓmittitur tã paca=
te ac ſecure habitacõis eternus eſt.
eterniſq; debetur i mr̃e iheruſalẽ libe=
ra. vbi erit veraciter pplus iſrahel: hoc
enĩ nom̃ interptatur vidẽs deũ. Cui9

p̄mij deſiderio pia p fide vita i hac erū
noſa peregrinacōe ducēda ē. ¶ Ca. xiiij.

PRocurrēte igitur p tēpora ciui-
tate dei: p̄mo in vmbra futuri in
terrena ſcilicet iheruſalē regnauit da-
uid. Erat dauid in canticis eruditus.
qui armoniā muſicā nō vulgari volū-
tate. ſz fideli volūtate dilexerat: eaqz
deo ſuo qui verus eſt deus. miſtica rei
magne figuracōne ſeruierat. Diuerſo-
rum eni ſonorum racōnabilis mode-
ratuſqz concentus. concordi varietate cō-
pactā bene ordinate ciuitatis inſinu-
at vnitatē. Deniqz oīs fere ꝓphetia
eius in pſalmis ē. quos centū quinqua-
ginta liber cōtinet quē pſalmorū vo-
camus: in quibꝫ nōnulli volūt eos ſo-
los factos eſſe a dauid q̄ eius noīe
inſcripti ſūt. Sūt itē qui putāt nō ab
eo factos. niſi qui p̄notātur ipſius da-
uid: qui vero habēt i titulis ipſi dauid.
ab alijs factos. pſone ipſius fuiſſe co-
aptatos. Que opinio voce euāgelica
ſaluatoris ipſius refutatur vbi ait. q
ipe dauid i ſpiritu xp̄m dixerit eē dn̄m
ſuū: qm̄ pſalmus cētēſimuſnonus ſic
incipit. dixit dn̄s dn̄o meo ſede a dex-
tris meis: donec ponā inimicos tuos
ſcabellū pedū tuorū. Et certe idē pſal-
mus nō habet i titulo ipſius dauid. ſz
ipe dauid: ſic plurimi. Michi aūt cre-
dibilius videtur exiſtimaē qui oēs
illos centūquinquaginta pſalmos ei9
opi tribuūt. eumqz aliquos p̄notaſſe
etiā noibꝫ aliorū. aliquid qd ad rē p-
tineat figurātibꝫ: ceteros aūt nullius
hoīs nomē in titulis habē voluiſſe.
ſicut ei varietatis huius diſpoſicōnez
q̄uis latebroſaz. nō tn̄ inanē dn̄s in-
ſpirauit. Nec mouere debꝫ ad hoc nō
credendū qd nōnullorū noīa ꝓpheta-
rū qui longe poſt dauid regis tēpo-
ra fuerūt quibuſdā pſalmis i eo libro
legūtur inſcripta: et q̄ ibi dicūtur. velut
ab eis dici videtur. Neqz eni nō po-
tuit ꝓpheticus ſpūs ꝓphetāti regi da-
uid. hec etiā futurorū ꝓphetarū noīa
reuelaē ut aliquid qd eorū pſone cō-
ueniret ꝓphetice cātaret: ſicut rex io-
ſias exorturus et regnaturus poſt an-
nos amplius q̄ trecētos cuidā ꝓphe-
te qui etiā facta eius futura p̄dixit. cū
ſuo noīe reuelatus eſt. ¶ Ca. xv.

NUnc iā exſpectari a me video
ut hoc loco libri huius apiā qd
in pſalmis dauid de dn̄o ihū xp̄o vel
eius eccleſia ꝓphetauerit. Ego aūt ut
hoc nō ita faciā. ſicut videt ipa expe-
ctacō poſtulaē. q̄uis iam in vno fecē-
rim: copia q̄ inopia magna impedi-
or. Oīa eni ponere vitā ꝓplixitatis
cauſa ꝓhibeor: vereor autē ne cū aliq̄
elegero: multis q̄ ea nouerūt. vide-
ar magis neceſſaria p̄teriſſe. Deinde
q̄ teſtimoniū qd ꝓfertur. de cōtexiōe
totius pſalmi debꝫ habere ſuffragiū:
aut certe michil ſit qd ei refragetur ſi
nō oīa ſuffragātur: ne more cento-
nū ad rē quā volumus tanq̄ verſicu-
los decerpe videamus: velut de grā-
di carmie. qd non de re illa ſed de alia
longeqz diuerſa repiatur eſſe oſcp̄tū.
Hoc aūt ut in quocūqz pſalmo poſſit
oſtēdi: exponēdus eſt totus. Qd q̄nti
opis ſit: et aliorum et nr̄a volumīa i qui-
bus hoc fecimus ſatis indicāt. Legat
ergo illa q̄ voluerit: et potuerit inue-
nire quot et quāta rex dauid idemqz
ꝓpheta et eccleſia ꝓphetauerit: de rege
ſcilicet et ciuitate quā condidit ¶ Ca. xvi.

QVamlibꝫ eni de quacūqz re ꝓpe
ſint. atqz manifeſte ꝓphetice lo-
cucōes: neceſſe eſt ut eis etiā tropice
miſceāt q̄ maxie ꝓpter tardiores in-
gerūt doctoribꝫ laborioſū diſputan-
di exponēdiqz negociū: quedā tamē
xp̄m et eccleſiā ipa p̄ma facie mox ut
dicūtur oſtendūt: et ſi ex ocio reſtant
exponēda. q̄ in eis minus intelligun-
tur. quale illud eſt in eodē pſalmorum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

libro. eructauit coꝛ meū verbū bonū.
dico ego opera mea regi. lingua mea
calamus ſcribe. velociter ſcribētis. ſpe=
cioſus forma pre filijs hoīm. diffuſa
eſt gratia ī labijs tuis. ꝓpterea bene=
dixit te deus in eternū. accingere gla=
dio tuo ſup femur tuum potentiſſime.
ſpecie tua et pulchritudīe tua intende
ꝓſpere ꝓcede et regna. propter veri=
tatē et manſuetudinē et iuſticiā et de=
ducet te mirabiliter dextera tua. ſagit=
te tue acute potētiſſime. ꝑpli ſub te ca=
dent in corda inimicoꝝ regis. ſedes
tua deus ī ſeculū ſeculi. virga directō=
nis virga regni tui. dilexiſti iuſticiaꝫ
et odiſti iniqtatē ꝓpterea vnxit te de=
us deus tuus oleo exultacōis ꝑ par=
ticibꝫ tuis. mirra et gutta et caſſia a ve=
ſtimentis tuis a domibꝫ eburneis. ex
quibꝫ delectauerūt te filie regū in ho=
nore tuo: quis non hic xpm quē ꝑdi=
camus et in quē credimus qualibet ſit
tardus agnoſcat. cū audiat deū cuius
ſedes eſt in ſecula ſeculorū. et vnctū a
deo vtiqꝫ ſicut vngit deus nō viſibili.
ſed ſpūali atqꝫ intelligibili criſmate.
Quis enī tam rudis eſt ī hac religio=
ne. vel tam ſurdus aduerſus eius fa=
mā longe lateqꝫ diffuſam. ut xpm a
criſmate. hoc eſt ab vnctōne appella=
tū eſſe nō nouerit. Agnito aūt rege
xpo. iam cetera que hic tropice dicta
ſūt. quomō ſit ſpecioſus forma ꝑ filijs
hoīm quadā. tāto magis amāda atꝫ
miranda. quāto minus corporea pul=
chritudīe. quis gladius eius. que ſa=
gitte et cetera. iſto modo nō proprie ſꝫ
tropice poſita iam ſubditus ei qui re=
gnat. ꝓpter veritatē et manſuetudinē
et iuſticiā. inquirat ex ocio: deinde aſ=
piciat eius eccleſiā tāto viro ſuo ſpi=
rituali cōnubio et diuino amore coniū=
ctā: de qua dicitur ī hijs que ſequūt.
Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu
deaurato circūamicta varietate. audi
filia et vide. et inclina aurē tuā et obli=
uiſcere ꝑplm tuum. et domū patris tui.
quoniā cōcupiuit rex ſpeciē tuā. quo=
niā ipſe eſt dn̄s deus tuus. et adorabūt
eū filij tiri in muneribꝫ. vultū tuū dep=
cabūtur oēs diuites plebis. omnis
gloria eius filie regis intrinſecus in
fimbrijs aureis circūamicta varieta=
te. afferent regi virgines poſt eam.
ꝓximi eius afferētur tibi. afferētur in
leticia et exultacōne. adducētur in tē=
plū regis. pro patribꝫ tuis nati ſūt ti=
bi filij conſtitues eos principes ſuper
omnē terrā. memores erūt nomīs tui
in omī generacōne et ꝓgenie. ꝓpte=
rea ꝑpli cōfitebūtur tibi in eternū et in
ſeculū ſeculi. Non opinoꝛ quēquā ita
deſipere. ut hic aliquā muliercula ꝫ ꝑ=
dicari credat atqꝫ deſcribi: cōiugē vi=
delicet illius cui dictū ē. ſedes tua deꝰ
in ſecula ſeculorū virga directōnis vir=
ga regni tui. dilexiſti iuſticiā. et odi=
ſti iniquitateꝫ. ꝓpterea vnxit te deus
deus tuus oleo exultacōnis pre par=
ticibꝫ tuis: xpm vtiqꝫ pre xpianis. Hij
ſunt enī participes eius. ex quorū in
omībꝫ gentibꝫ vanitate atqꝫ cōcoꝛ=
dia ſit iſta regina: ſicut ī alio pſalmo
de illa dicit. ciuitas regis magni. Ipa
eſt ſyon ſpūaliter. Quod nomē latine
interꝑtatū ſpeculacō eſt. Speculatur
enī futuri ſeculi magnū bonū: qm̄ illuc
dirigitur eius intencō. Ipa eſt ieru=
ſalē eodē modo ſpiritaliter: vn̄ mul=
ta iam diximus. Eius inimica eſt ciui=
tas diaboli babilon: que confuſio in=
terꝑtat. Ex qua tamē babilone re=
gina iſta in omībꝫ gentibꝫ regenera
cōne liberat: et a peſſimo rege ad op=
timū regē: id eſt a diabolo tranſit ad
xpm. Propter qđ ei dicitur. Obliuiſ=
cere populū tuū et domū pr̄is tui. Cu=
ius ciuitatis impie porcio ſūt iſrabeli=
te. ſola carne nō fide: inimici etiā ipſi
magni regis huius eiuſqꝫ regine.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ab ipſis enim veniens. et ab eis xp̄us
occiſus: magis alterorum factus eſt:
quos nō vidit i carne. Vnde p cuiuſ-
dam pſalmi ꝓphetiam dicit ipſe rex nr̄.
Erues me de cōtradictionib populi.
conſtitues me in caput gentiū: popu-
lus quē nō cognoui ſeruiuit michi: in
obauditu auris obediuit michi. Po-
pulus ergo iſte gentiū quē non co-
gnouit xp̄us p̄ſentia corꝑali. in quē
tamē xp̄m ſibi annūciatū credidit. ut
merito de illo diceretur. in obauditu
auris obaudiuit michi quia fides ex
auditu eſt: iſte in quā ꝓpſus additus
veris et carne et fide iſrahelitis. ciui-
tas eſt dei: que ip̄m q̄ȝ ſcd̄m carnē pe-
perit xp̄m: quādo in ſolis illis iſraheli
tis fuit. Inde quippe erat virgo ma-
ria: in qua carnē xp̄us ut homo eſſet
aſſumpſit. De qua ciuitate pſalmus
alius ait. Mater ſyon dicet homo: et
homo factus eſt i ea: et ipſe fundauit
eam altiſſimus. Quis eſt altiſſimus
niſi deus? Et p hoc xp̄us deus anteq̄
in illa ciuitate p mariā fieret hō: ipſe
in patriarchis et ꝓphetis fundauit eā.
Cū igitur huic regine ciuitati dei. tāto
ante dictū ſit p ꝓphetiā qd iā videmus
impletū. pro patrib tuis nati ſūt tibi
filij. cōſtitues eos principes ſup omēȝ
terrā. ex filijs quippe eius p omēȝ ter-
ram ſūt ꝯpoſiti. et patres eius cū con-
fiteātur ei. populi cōcurrētes ad eam
p confeſſionē laudis eterne in ſeculū
ſeculi: ꝓculdubio quicqd hic tropi-
cis locucōnib ſubobſcure dictū eſt
quoquomō intelligatur: debet his re-
bus manifeſtiſſimis conuenire.

Sicut etiā i illo pſal. Ca. xvij.
mo vbi ſacerdos xp̄us queadmodū
hic rex aptiſſime p̄dicatur. dixit dn̄s
dn̄o meo ſede a dextris meis. donec
ponā inimicos tuos ſcabellū pedū tuo-
rū. ſedē xp̄us ad dexterā pr̄is credi-
tur nō videtur: eius etiā inimicos po-
ni ſub pedibus eius nondū apparet.
Nūc id agitur. apparebit in fine: etiā
hoc nūc creditur. poſt videbitur. Ve-
rū qd ſequitur. virgā virtutis tue emit-
tet dn̄s ex ſyon dn̄are in medio inimi-
coꝝ tuoꝝ. ita clarū eſt. ut nō ſolū in-
fideliter. et infeliciter. ſȝ etiā impudē-
ter negetur. Et ipſi quippe fatentur ini-
mici. ex ſyon miſſam fuiſſe legem xp̄i
quod nūc euangeliū nos vocamus: et
eam virgā virtutis eius agnoſcimus.
Dominari vero eū in medio inimicoꝝ
ſuoꝝ. ijdē ipſi inter quos dn̄atur den-
tibus ſuis frendēdo et tabeſcendo et
nichil aduerſus eum valendo teſtā-
tur. Deinde qd paulopoſt dicit. iurauit
dn̄s et nō penitebit eum. quib verbis
immutabile futurū eſſe ſignificat qd
adiūgit. tu es ſacerdos i eternū ſcd̄m
ordinē melchiſedech. ex eo quod iam
nuſq̄ eſt ſacerdotiū et ſacrificiū ſcd̄m
ordinē aaron. et vbiqȝ offertur ſub ſa-
cerdote xp̄o quod ꝓtulit melchiſe-
dech. quādo bn̄dixit abraham: quis
ambigere ꝑmittitur. de quo iſta dicā-
tur? Ad hec itaqȝ manifeſta referūtur
que paulo obſcurius in eodē pſalmo
poſita ſunt quādo recte intelligūtur:
quod in nr̄is popularib ſermonib
fecimus. Hic et in illo. vbi hūilitatē
paſſionis ſue p ꝓphetiā xp̄us eloqui-
tur dicēs. foderūt manus meas et pe-
des meos. dinumerauerūt omia oſſa
mea. ipſi vero ꝯſiderauerūt et inſpexerūt
me. quibus vtiqȝ verbis in cruce cor-
pus ſignificauit extentū. manib pe-
dibuſqȝ cōfixis et clauoꝝ trāſuerbera
cōne confoſſis. eoqȝ modo ſe ſpecta-
culū cōſiderātib et conſpicientib pre-
buiſſe: addēs etiā diuiſerūt ſibi veſti-
menta mea. et ſup veſtē meā miſerunt
ſortē. que ꝓphetia queadmodū imple
ta ſit. euāgelica narrat hiſtoria: tunc
ꝓfecto et alia recte intelligūtur que
ibi minus apte dicta ſūt: cū cōgruūt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hijs que tanta manifeſtacōe clarue-
rūt: pſertī qꝛ et illa q̄ nō trāſacta cre-
dimus. ſed pſentia cōtuemur. ſicut in
eodē pſalmo legūtur. tanto ante pre-
dicta. ita nūc exhibita iam toto orbe
cernūtꝰ. Ibi enī paulopoſt dicitꝰ. Cō-
memorabūtur et ad dn̄m conūtentur
vniūſe fines terre. et adorabūt i cō-
ſpectu eius vniūſe patrie gentiū: qm̄
dn̄i eſt regnū: et ipe dn̄abitꝰ gentiū.

De resurrectōne q̄ꝫ. Ca. xviij.

De eius. nequaq̄ pſalmorū oracu-
la tacuerūt. Nā quid ē aliud q̄ꝫ i pſal-
mo tercio ex pſona eius canitur. ego
dormiui et ſomnū cepi: et exſurrexi qm̄
dn̄s ſuſcepit me. An forte quiſq̄ꝫ ita
deſipiat. ut credat velut aliquid ma-
gnū nobis indicaē voluiſſe ꝓphetā ꝗ
q̄ dormierit. et exſurrexit: niſi ſomnꝰ
iſte mors eſſet et euigilatio. reſurre-
ctio quā de xp̄o ſic oportuit ꝓphetari.
Nam et in q̄dragesimo pſalmo mani-
feſtius id oſtēditꝰ. vbi ex pſona eiuſ-
dem mediatoris more ſolito tanq̄ꝫ p-
terita narrātur que futura ꝓphetabā-
tur. qm̄ que ventura erāt iā in p̄deſti-
nacōne et p̄ſciēcia dei velut facta erāt
qꝛ certa erāt: inimici inquit mei dixe-
rūt mala michi qn̄do morietꝰ et pibit
nomē eius. et ſi ingrediebatꝰ ut vide-
ret vana locutū eſt cor eius. egredie-
batꝰ foras et loquebatur ſimul in vnū
aduerſus me ſuſurrabāt oēs inimici
mei. aduſus me cogitabāt mala mi-
chi. verbū iniquū depoſuerūt aduſus
me. nūquid qui dormit nō adiciet ut
reſurgat. Hic certe ita poſita ſūt v̄ba
hec: ut nichil aliud dixiſſe intelligatꝰ.
q̄ꝫ ſi dicēt. Nūquid q̄ moritꝰ. nō adiciet
ut reuiuiſcat. Superiora quippe demō-
ſtrāt mortē ipius cogitaſſe et diſpoſu-
iſſe inimicos eius: et hoc actū eſſe per
eum qui ingrediebatꝰ ut videret: et
egrediebatꝰ ut pderet. Cui autē hic
nō occurrat ex diſcipulo eius factus
traditor iudas. Quiā ergo facturi
erāt q̄ꝺ moliebātur id ē occiſuri erāt
eū: oſtendēs illos vana malicia fru-
ſtra occiſuros reſurrecturū: ſic adiaꝫ
et hūc verſū. velut ſi dicēt. Quid agi-
tis vani. Quod vr̄m ſcelus erit: meuſ
ſomnus erit. Nūquid qui dormit non
adiciet ut reſurgat. Etenī homo pa-
cis mee i quē ſperaui. qui edebat pa-
nes meos ampliauit ſup me calcaneū:
hoc eſt cōculcauit me. Tu aūt inquit
dn̄e miſerē mei. et reſuſcita me: et red-
dā illis. Quis hoc iā neget. qui iudeoſ
poſt paſſionē reſurrectionēq̄ꝫ xp̄i de
ſedibus ſuis bellica ſtrage et excidio
funditus eradicatos videt. Occiſus
enī ab eis reſurrexit et reddidit eis in-
terim tēporariā diſciplinā: excepto q̄
nō correctis ſuat qn̄ viuos et mortu-
os iudicabit. Nā dn̄s ipe ihſus iſtū
ipm̄ traditorē ſuū per panē porrectū
oſtendēs aplis. hūc etiā verſū pſalmi
huius cōmemorauit. et i ſe dixit imple-
tū: qui edebat panes meos mecū am-
pliauit ſup me calcaneū. Q̄ꝺ aūt ait
in quē ſperaui: nō congruit capiti ſed
corpi. Neq̄ꝫ enī neſciebat eū ipe ſalua-
tor. de quo ante iam dixerat. vnus ex
vobis diabolus ē: ſꝫ ſolet in ſe mēbro-
rū ſuorū trāſferre pſonā: et ſibi tribuē
q̄ eſſet illorū: qꝛ caput et corpus vnꝰ
eſt xp̄us. Vn̄ illud ē in euāgelio. Eſu-
riui et dediſtis michi manducaē. Q̄ꝺ
exponēs ait. Qn̄ vni ex minimis meis
feciſtis: michi feciſtis. Se itaq̄ꝫ dixit
ſperaſſe. q̄ꝺ tūc ſperauerāt de iuda diſ-
cipuli eius: qn̄ eſt cōnumeratus apliſ.
Iudei aūt xp̄m quē ſperant: moriturū
eſſe nō ſperāt. Ideo quē lex et ꝓph̄e an-
nūciauerūt. nr̄m eſſe nō putant: ſꝫ neſ-
cio quē ſuū quē ſibi alienū a mortis
paſſione cōfingūt. Ideo mirabili va-
nitate atq̄ꝫ cecitate v̄ba q̄ poſuimus.
nō mortē et reſurrectionē ſꝫ ſomnū et
euigilacōnē ſignificaſſe cōtendūt. Sꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

clamat eis etiā pſalmus quintuſdeci-
muſ. Propter hoc iocūdatū ē cor me-
um. et exaltauit lingua mea. inſup et
caro mea requieſcat in ſpe. qm nō dere
linques animā meā i inferno. nec da-
bis ſanctū meū videre corrupcōnem.
Quis i ea ſpe diceret requieuiſſe car-
nē ſuā ut nō derelicta ſit anima ſua in
inferno. ſꝫ cito ad eū redeūte reuiuiſ-
ceret ne corrūperet᷑. ſicͣ cadauera cor-
rūpi ſolēt: niſi q̄ die tertio reſurrexit?
Quod vtiqꝫ dicē nō poſſunt de ꝓphta et
rege dauid. Clamat et ſexageſimuſ-
ſeptimus pſalmus. Deus nr̄ deus ſal-
uos faciēdi: et domini dei exitus mortiſ
Quid aptius diceretur? Deus eni ſal-
uos faciendi dn̄s ē ihesus: q̄ interp̄ta
tur ſaluator. ſiue ſalutariſ. Nā racō no
mis huius hec reddita eſt: qm̄ p̄riuſq̄
ex virgine naſceret᷑. dictū eſt. pariet
filiū a vocabis nomē eius ihesū: ipe
enim ſaluū faciet ꝑplm ſuū a pccis eo-
rum. In quoꝝ pccoꝝ remiſſionē qm̄
ſanguis eius effuſus ē: nō vtiqꝫ opor-
tuit eū de hac vita exitus alios habē
q̄ mortis. Ideo cū dictū eſt. deus nr̄
deus ſaluos faciēdi. cōtinuo ſubiūctū
eſt. et dn̄i exitus mortis: ut oſtēderet᷑
moriēdo ſaluos eſſe facturuſ. Sꝫ mi-
rando dictū eſt. et dn̄i dei: tanq̄ dice-
retur. Talis eſt iſta vita mortaliū: ut
nec ipe dn̄s aliter ab illa exiret. niſi p
mortē. Ca. xix.

Sed ut iudei tā manifeſtis hui9
ꝓphetie teſtimonijſ. etiā rebꝫ ad effe-
ctuꝫ tā clarū certiqꝫ pductis omino
nō credāt: pfecto in eis illud implet᷑
qđ in eo pſalmo q̄ hūc ſequitur ſcp̄tū
eſt. Cū eni et illic ex pſona xp̄i que ad
eius paſſionē ptinēt ꝓphetice dicerē-
tur commemoratū eſt qđ in euāgelio pa
tuit. Dederūt in eſcam meā fel: et in ſiti
mea potū michi dederūt acetū. Et ve-
lut poſt tale conuiuiū epulaſqꝫ ſibi hu-
iuſcemodi exhibitas. mox intulit. Fi-
at menſa eoꝝ corā ipis in muſcipulā.
et in retribucōnē ⁊ in ſcandalū: obſcu-
rentur oculi eorū ne videāt. et dorſuꝫ
eorū ſemp incurua: et cetera q̄ nō op-
tando ſūt dicta. ſꝫ optādi ſpecie ꝓphe-
tando pdicta. Quid ergo mirū ſi hec
manifeſta nō vidēt: quorū oculi ſunt
obſcurati ne videāt? Quid mirū ſi ce-
leſtia nō ſuſcipiūt: qui ut i terrena ſint
prom dorſū eorū ſemp incuruū ē? Hiſ
eni verbis tranſlatis a corpe: vicia ſi-
gnificātur animorū. Iſta de pſalmis
hoc ē de ꝓphetia regis dauid ſatis di-
cta ſint: ut aliquis modus ſit. Ignoſ
cāt aūt qui hoc legūt. et cūcta illa no-
uerunt: et de hijs que fortaſſe firmi-
ora me ptermiſiſſe vel intelligūt vel ex
iſtimāt. nō querātur. Ca. xx.

Regnauit aūt dauid in terrena
iherusalē. filius celeſtis ihrlm.
dn̄o multū teſtimonio predicatus: qꝫ
et delicta eius tāta pietate ſupata ſūt
p ſaluberrimā penitēdi humilitatē. ut
prorſuſ inter eos ſit. de quibꝫ ipe ait.
Beati quorū remiſſi ſūt iniquitateſ: et
quorū tecta ſūt pcca. Poſt hunc re-
gnauit eidē populo vniuſo ſalomon
eius filius: q̄ ut ſupradictū ē. patre
ſuo cepit viuente regnare. Hic boniſ
inicijs. malos exitus habuit: quippe
ſecūde res que ſapiētū animos fati-
gāt. magis huic obfuerīt q̄ pfuit ipa
ſapiētia: etiā nūc et deinceps memora
bilis. et tūc lōge lateqꝫ laudata. Pro
phetaſſe etiā ipe repitur in ſuis libris.
qui tres recepti ſūt in auctoritatē ca-
nonicā: pverbia. eccleſiaſtes. et canti
cū canticoꝝ. Alij vero duo quorū vn9
ſapiētia. alter eccleſiaſticuſ dicit᷑. ꝓpt̄
eloquij nōnullā ſimilitudinē ut ſalo-
monis dicātur obtinuit cōſuetudo. Nō
aūt eſſe ipius non dubitāt doctores:
eos tn̄ in auctoritatē maxime occidē
talis antiquitus recepit eccleſia: quo-
rum in vno qui appellatur ſapientia

ſalomonis. paſſio xp̄i aptiſſime ꝓphe-
tat᷒. Impij quippe interfectores eius
ↄmemorātur dicētes. Circūueniam᷒
iuſtū qm̄ inſuauis eſt nobis. et ↄtra-
rius ē operib᷒ nr̄iſ: et improperat no-
bis pecc̄a legis: et infamat ī nos pec-
cata diſcipline nr̄e. Promittit ſciētiā
dei ſe habē: et filiū dei ſe nomiat. Fa-
ctus ē nobis ī traductōnē cogitacō-
nū nr̄aꝝ. grauis etiā nobis eſt ad vi-
dendū: qm̄ diſſimilis ē alijs vita illiuſ:
et immutate vie eius. Tanq̄ nuga-
ces eſtimati ſumuſ ab illo: et abſtinet
ſe a vijs nr̄is quaſi ab immundicijs.
Prefert nouiſſima iuſtorū: et gloriat᷒
pr̄em deū ſe habē. Videamus ergo
ſi ſmones illius veri ſint. et tēptemus
q̄ ventura ſūt illi et ſciemus q̄ erūt no-
uiſſima illius. Si eſt enī iuſtus filius
dei ſuſcipiet illū: et liberabit eū de ma-
nu cōtrariorū. Cōtumelia et tormento
interrogemus illū: ut ſciamus reuerē-
tiā illius ⁊ probemus paciētiā ipius.
Morte turpiſſima ↄdēnemus illū: erit
enī ei reſpectus ex ſermonibus illius.
Hec cogitauerūt et errauerūt: exce-
cauit enī illos malicia ipoꝝ. In eccle-
ſiaſtico aūt fides gentiū futura p̄dica-
tur iſto mō. Miſerere nr̄i dn̄ator deus
omniū. et immitte timorē tuū ſup oēs
gentes: extolle manū tuā ſup genteſ
alienaſ: et videāt potenciā tuā. Sicut
corā illis ſanctificatus es ī nobis. ita
corā nob̄ magnificeis ī illiſ: et agnoſ-
cant te ſcđm qđ et nos agnouimus
te: q2 non eſt deus p̄ter te dn̄e. Hanc
optādi ⁊ p̄candi ſpeciē ꝓphetiā p ih̄m
xp̄m videmus impletā. Sꝫ aduerſuſ
cōtradictores nō tanta firmitate ꝓ-
ferūtur: q̄ ſcripta nō ſūt in canone iu-
deorū. In trib᷒ vero illis quos ſalomo-
nis eſſe cōſtat et iudei canonicos ha-
bent. ut oſtēdat᷒ ad xp̄m ⁊ eccleſiā p-
tinere qđ in eis eiuſmodi repit᷒ ope-
roſa diſputacō neceſſaria eſt: que noſ

vltra q̄ oportet ſi nūc adhibet᷒ extē-
dit. Tamē qđ in ꝓuerbijs legit᷒ viroſ
impios dixiſſe. abſcondamus in ter-
ra virū iuſtū iniuſte. abſorbeamus ve-
ro eū tanq̄ infernus viuentē. et aufe-
ramus eius memoriā de terra. poſſeſ-
ſioneꝫ eius p̄cioſam app̄hendamus.
nō ita obſcurū ē ut de xp̄o et poſſeſſi-
one eius eccleſia ſine laborioſā ex po-
ſicōne nō poſſit intelligi: tale quippe
aliquid ⁊ dn̄s ip̄e ih̄us p euāgelicaꝫ
parabolā oſtēdit dixiſſe malos colo-
nos. Hic eſt enī heres venite occida-
mus eū: et nr̄a erit hereditas. Itemqꝫ
illud ī eodē libro qđ iā ante p̄ſtrinxi-
mus cū ageremus de ſterili q̄ peperit
ſeptē. nō niſi de xp̄o et eccleſia mox ut
fuerit p̄nūciatū cōſueuit intelligi ab
eis: qui xp̄m ſapiētiā dei eſſe nouerūt.
Sapiētia edificauit ſibi domū. et ſuf-
fulſit colūnas ſeptē: immolauit ſuas
victimas: miſcuit in cratere vinū ſuū.
et parauit menſaꝫ ſuā. Miſit ſuos ſu-
os. cōuocās cū excellēti p̄dicacōe ad
craterē dicēs. Quis ē inſipiēs? Diuer-
tat ad me. Et inopib᷒ ſenſu dixit. Ve-
nite manducate de panib᷒ meis: et bi-
bite vinū qđ miſcui vobis. Hic certe
agnoſcimus dei ſapiētiā. hoc ē verbū
pr̄i coeternū. in vtero v̄ginali domū
ſibi edificaſſe corpus hūanū: et huic
tanq̄ capiti membra eccleſiā ſbiūxiſ-
ſe: martirū victimas immolaſſe: mē-
ſam in vino et panibus p̄paraſſe: vbi
apparet etiā ſacerdotiū ſcđm ordinē
melchiſedech: inſipiētes ⁊ inopes ſen-
ſu vocaſſe: q2 ſicut dicit ap̄lus. infirma
huius mūdi elegit. ut ↄfunderet for-
tia. Quib᷒ tn̄ infirmis qđ ſequit᷒ dicit.
Derelinq̄te inſipiētiā ut viuatis: et q̄-
rite prudētiā ut habeatis vitā. Par-
ticipē aūt fieri mēſe illius ip̄m ē incipē
habē vitā. Nā et in alio libro qui vo-
cat᷒ eccleſiaſtes vbi ait. nō eſt bonum
hoīni niſi q᷒ māducabit et bibet. Quid

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

credibilius dicere intelligitur q̄ꝫ q̄d
ad ꝑticipacōnē menſe huius pertinet
quā ſacerdos ipſe mediator teſtamē-
ti noui exhibet ſcd̄m ordinē melchi-
ſedech. de corpore et ſanguine ſuo.
Id enim ſacrificiū ſucceſſit omnibus
illis ſacrificiis veteris teſtamenti que
immolabantur in vmbra futuri: pro-
pter quod etiam vocē illam in pſal-
mo tricesimo ꝛ nono eiuſdē media-
toris per prophetiā loquētis agnoſ-
cimus: ſacrificium et oblacōnem no-
luiſti. corpus autem perfeciſti michi:
quia pro illis omnibus ſacrificiis et
oblacōnibus corpus eius offertur.
et participantibus miniſtratur. Nam
iſtū eccleſiaſten in hac ſententia mā-
ducādi ꝛ bibendi quā ſepe repetit plu
rimumq; cōmendat. non ſapere car-
nales epulas voluptatis. ſatis illud
oſtendit. vbi ait. Melius eſt ire ī do-
mum luctus: q̄ꝫ ire in domū potus. Et
paulopoſt. Cor inquit ſapientium in
domo luctus: et cor inſipientiū in do-
mo epularū. Sed illud magis com-
memorandum exiſtimo de hoc libro
quod ꝑtinet ad ciuitates duas. vnā
diaboli alteram xp̄i: et earū reges di-
abolum et criſtum. Ve tibi terra in-
quit cuius rex tuus adoleſcens: et pri-
cipes tui mane comedūt. Beata tu ter
ra cuius rex tuus filius ingenuorum:
et principes tui in tēpore comedūt: in
fortitudine ꝛ non in cōfuſione. Ado-
leſcentē dixit diabolum propter ſtul-
ticiam et ſuperbiam et temeritatem et
petulantiam. ceteraq; vicia que huic
etati aſſolent abundare: criſtum au-
tem filium ingenuorum. ſanctorū ſci-
licet patriarcharum. pertinentiū ad
liberam ciuitatē: ex quibus eſt in car-
ne ꝓgenitus. Principes illius ciuita-
tis mane mādu cantes id eſt ante ho-
ram congruam: quia non exſpectant
oportunam que vera eſt in futuro ſe-
culo felicitatem: feſtinanter inebria-
ri ſeculi celebritate cupientes. Prin-
cipes autē ciuitatis criſti tempus nō
fallacis beatitudinis patienter expe-
ctant. Hoc ait ī fortitudine. et non in
confuſione: quia non eos fallit ſpes:
de qua dicit apoſtolus. Spes autem
non confundit. Dicit et pſalmus. Et-
enim qui te exſpectant nō confundē-
tur. Iam vero cantici canticorum ſpe-
cialis quedam ſanctarum eſt volu-
ptas mentiū: in coniugio illius regis
et regine ciuitatis. quod eſt criſtus
et eccleſia. Sed hec voluptas alle-
goricis tegminibus inuoluta eſt. ut
deſideretur ardentius. nudetur q; io-
cundius: et appareat ſponſus cui dici-
tur ī eodem cantico. equitas dilexit
te: et ſponſa. que ibi audit caritas ī de-
liciis tuis. Tacita multa tranſimus:
cura huius operis terminandi.

Ceteri poſt ¶ Ca xxi.
ſalomonem reges hebreorum
vix inueniuntur per aliqua enigma-
ta dictorum ſuorum rerū ue geſtarū.
quod ad criſtum et eccleſiam perti-
neat propheta ſſe: ſiue in iudea ſiue
in iſrahel. Sic enim appellate ſunt il-
lius populi partes: ex quo propter
ſalomonis offenſam tempore filii eius
roboam qui patri ſucceſſit in regnū
deo vindicante diuiſus eſt. Proinde
tribus decem quas accepit hieroboā
ſeruus ſalomonis rex eis in ſamaria
conſtitutus. proprie vocabantur iſra-
hel: quāuis hoc vniuerſi populi illius
nomen eſſet. Duabus vero tribus iu-
da ſcilicet et beniamin que ꝓpter da-
uid ne penitus regnum ſtirpis eius
fuiſſe eradicatum remanſerant ſubia-
centes ciuitati hieruſalem iudee nomē
fuit: quia ipſa erat tribus vnde dauid.
Beniamin vero tribꝰ pars altera ad
idem decem tribuum regnum de qui-
bus dixi ꝑtinens erat: vnde fuit ſaul

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rex añ dauid. Sꝫ ſiſ iſte due tribꝫ ut
dcīm ē iuda vocabāť ⁊ hoc noīe diſcer
nebāť ab iſrl: q̄ appellabāť ꝓpe de-
cē tribꝫ hñtes ſuū regē. Nā tribꝫ leui
qm̄ ſacdotalis fuit: dei nō regū fuīcō
mācipata. tercia decima numerabať.
Joſeph q̄ppe vnus ex duodecī filijs iſrl
nō vnā ſic ceteri ſingulas ſꝫ duas tribꝫ
fecit: effrem ⁊ manaſſen. Verū tñ etiā
tribꝫ leui ad regnū ihero ſolimitanū
ptinebat magiſ: vbi erat dei tēplū. cui
ſuiebat. Diuiſo igitur ꝓplo. pmus re-
gnauit i ihrlm roboā rex iuda filius
ſalomōiſ: et i ſamaria ierōboā rex iſrl
ſuus ſalomonis. Et cū voluiſſꝫ roboā
tanq̄ tirānidē diuiſe illius ptis bello
pſeq̄ ꝓhibitus ē ꝓpls pugnaē cū fra-
tribꝫ ſuiſ: dicēte deo p ꝓphaꝫ ſe hoc fe-
ciſſe. Vñ apparuit nullū i ea re. vel re
gis iſrl. vel ꝓpli fuiſſe pccm: ſꝫ volūta-
tē dei vīndicātis impletā. Qua ꝯgni-
ta: pars vtraq̄ꝫ inter ſe pcca ꝯqeuit.
Nō eni religionis. ſꝫ regni fcā fuerat
diuiſio. ¶ Ca. xxij.

Verū rex iſrl ierōboā mēte puer
ſa nō credēs deo. quē veracē ꝓmiſſo ſi-
bi regno datoq̄ꝫ ꝓbauerat. timuit ne
veniēdo ad tēplū dei qđ erat i ihrlm.
quo ſcđm diuinā legē ſacrificādi cau-
ſa vniūſe illi gēti veniēdū fuit ſeducē-
tur ab eo ꝓplus. et ſtirpe dauid tanq̄
regio ſemini redderēť. et inſtituit idola
triā i regno ſuo. et ꝓplm dei ſecū ſimula
crorū cultu obſtrictū nephādo impie
tate decepit: nec tñ omnimodo ceſſauit
deuſ. nō ſolū illū regē. verū etiā ſucceſ
ſores eiuſ. et impietatis imitatoēs po
pulūq̄ꝫ ipm arguē p ꝓphaſ. Nā ibi ex-
titerēt et magni illi inſigneſq̄ꝫ ꝓphe. q̄
etiā mirabilia mlta fecerēt: heliaſ. et he-
liſeus diſcipulus eius. Etiā ibi dicēte
helia. dñe ꝓphas tuos occiderēt altaria
tua ſuffoderēt. et ego relictus ſū ſoluſ.
et querūt aiam meā. reſponſū ē eſſe il-
lic ſeptē milia virorū q̄ nō curuauerēt
genua ante baal. Ca. xxiij.

Temq̄ꝫ i regno iuda ptinēte ad ihrlm
etiā regū ſuccedētiū tēporibꝫ nō defu-
erēt ꝓphe. ſic deo placebat eos mittē:
vel ad pnūciādū qđ opuſ erat: vel ad
corripiēda pccā pcipiēdāq̄ꝫ iuſticiā.
Nā illic ⁊ ſi lōge minus q̄ i iſrl. tñ ex
titerēt reges q̄ ſuis impietatibꝫ deū g̃-
uiter offenderēt: et moderatis flagel-
lis cū ꝓplo ſimul plecterēť. Pioꝝ ſane
regū merita ibi nō parua laudanť. In
iſrl aūt reges alios magis. alios mi-
nuſ: oēs tñ reprobos legimuſ. Vtra-
q̄ꝫ igiť pars ſic iubebat diuina ꝓuidē
tia vel ſinebat. varijs ⁊ erigebať ꝓſpe
ritatibꝫ ⁊ aduerſitatibꝫ pmebať. et ſic
affligebať. nō ſolū exterius. verū etiā
inter ſe ciuilibꝫ bellis. ut certis exiſtē
tibꝫ cauſis. miſcđia dei vel ira pateſcēt
donec eius indignacōe creſcēte vniū
ſa gēs illa chaldeis debellātibꝫ nō ſo-
lū ſbūterer in ſedibꝫ ſuiſ. ſꝫ etiā maxi-
ma ſui pte trāſferreť in terras aſſirio-
rū. pus illa pars q̄ vocabať iſrl in tri-
bubꝫ decē poſtea vēo ⁊ etiā iudas eū-
ſa ihrlm ⁊ tēplo illo nobiliſſimo. in q̄-
bus terris p annos. lxx. captiuū egit
ociū. poſt quos inde dimiſſa tēplū qđ
euerſū fuerat inſtaurauit ⁊ q̄uis eius
in alienigenarū degerēt terriſ: nō ha
buit tñ deinceps duas regni partes
et duos diuiſos in ſingulis partibꝫ re-
ges: ſꝫ i ihrlm pnceps erat vnus atq̄ꝫ
ad dei templū qđ ibi erat oēs vndiq̄ꝫ
vbicūq̄ꝫ eſſent ⁊ vñcūq̄ꝫ poſſent p cer
ta tpa veniebāt. Sꝫ nec tūc eis hoſteſ
ex alijs gētibꝫ expugnatoreſq̄ꝫ defu-
erēt. Nam etiā romanoꝝ iā tributari-
os eos xp̄us inuenit. ¶ Ca. xxiiij.

Oto aūt illo tpe ex quo redie-
rūt de babilonia. poſt malachiā
aggeū ⁊ zachariā qui tūc ꝓphetauerēt
et heſdrā nō habuerūt ꝓphas vſq̄ꝫ ad
ſaluatoris aduentū. niſi aliū zachariā
prēꝫ iohānis ⁊ eliſabꝫ eius vxorē. xp̄i
natiuitate iā ꝓxima. et eo iā nato ſy-
meonē iam ſenē. et annā viduā iamq̄ꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

grā̄deuā. et ip̄m iohānē nouiſſimū qui iuuenis iā iuuenē xp̄m nō quidē futurū p̄dixit. ſʒ tn̄ nō in cognitū ꝓphetica cognicōe mōſtrauit: ꝓpter qd̄ ip̄e dn̄s ait. Lex ⁊ ꝓphe uſqʒ ad iohannē. Sʒ iſtorū quoqʒ ꝓphetacō ex euāgelio nobͣ nota ē: vbi ⁊ ip̄a vͥgo mater dn̄i ante iohānē ꝓphetaſſe inuenit̄. Sʒ hanc iſtorū ꝓphetiā iudei reprobi nō acceperūt: acceperūt aūt q̄ ex eis innumerabiles euāgelio crediderūt. Tunc enī ē vere iſrl̄ diuiſus i duo: diuiſione illa q̄ p̄ ſamuelē ꝓphetā ſauli regi ē immutabilis p̄nūciata. malachiā vero aggeū zachariā ⁊ eſdrā. etiā iudei reprobi in auctoritatē canonicā r̄ceptos nouiſſimos habeāt. Sūt enī ⁊ ſcripta eorū ſicē aliorū q̄ in magna mltitudie ꝓphaꝝ ꝑpauci ea ſcripſerūt q̄ auctoritatē canonis obtinerēt. De quoꝝ p̄dictis q̄ ad xp̄m eccleſiāqʒ eius ptinēt. nōnulla in in hoc ope i deo eē ponēda. qd̄ cōmodius fiet adiuuāte dn̄o ſequēti libro. ne hūc tā ꝓlixū vlterius oneremus.

Expl̄ li. xvij. Incipiūt. c. l. xviij.

i De hiis q̄ uſqʒ ad t̄pa ſaluatoris. x. et. vij voluminibꝰ diſputa⌊ta ſūt.
ij De terrene ciuitatis regibꝰ atqʒ t̄poribꝰ: q̄bꝰ ab exortu abrahe ſcōꝝ t̄pa ſupputa⌊ta cōueniūt.
iij Quibꝰ regnātibꝰ apd̄ aſſyrios atqʒ ſicionios abrahe cētenario iſaac de ꝓmiſſione ſit natus: vel ip̄i iſaac ſexagenario eſau ⁊ iacob gemini
iiij De tēpo⌊re rebecca ſint editi ribꝰ iacob ⁊ filij eius ioſeph.
v De api rege arguiorū quē egiptij ſeraphim noiatū diuino
vi Quo regnā⌊te honoē coluerūt apud argiuos quoque apd̄ aſſyrios iacob i egipto mortu
vij Quoꝝ regū t̄pe io⌊us ſit. ſeph i egipto defunctus eſt.
vij Quorū regū etate moyſes natus ſit: et quoꝝ deoꝝ iiſdē t̄pibus
ix Quā athe⌊poribꝰ ſit orta r̄ligio niēſiū ciuitas ſit cōdita: et quā cauſaʒ nois varro eius p̄hibeat
x Quid varro tradat de nūcupacōe ariopagi ⁊ de diluuio deu⌊calionis.
xi Quo t̄pe moyſes ꝓp̄lm dei de egipto eduxerit et ieſu naue q̄ eidē ſucceſſit quoꝝ
xij De ſa⌊ regū etate ſit mortuus. cris falſoꝝ deoꝝ: q̄ reges grecie illis t̄poribꝰ inſtituerūt: q̄ ab exitu iſrl̄ de egipto uſqʒ ad obitū ieſu naue dinumerātur.
xiij Qualiū fabulaꝝ figmenta exorta ſint eo t̄pore quo hebreis iudices p̄eſſe ceperūt.
xiiij De theologis poetis.
xv De occaſu regni argiuoꝝ: q̄ t̄pe apd̄ laurētes picus ſaturni filiꝰ regnū p̄ris p̄mus accepit.
xvi De diomede poſt troie excidiū i deos relato cuius ſocij traditi
xvij De in⌊ ſūt i volucres eē cōuſi credibilibꝰ hoīm cōmutacōibꝰ
xviij Quid ⌊ q̄d varro credide͛it. credēdū ſit de trāſformacōibꝰ q̄ arte demonū hoībꝰ videtur
xix Qd̄ eo t̄pe eneas i ⌊acciderē. italiā venerit quo lapidō iudex
xx De ſucceſſiōe p̄ſidebat hebreis ordinis regni apd̄ iſrlitas poſt
xxi De r̄gibꝰ latij: quoꝝ iudices p̄mus eneas ⁊ duodecimus a
xxij Qd̄ eo t̄pe ⌊ uētinus dn̄ fā ſūt. roma ſit cōdita quo regnū aſſyriorū intercidit q̄ ezechias re⌊
xxiij De ſibilla eri⌊ gnauit i iudea thea: q̄ inter alias ſibillas cognoſcit̄ de xp̄o euidētia mlta
xxiiij Qd̄ regnāte romu⌊ cecinīſſe lo ſeptē ſapiētes claruerint q̄ t̄pe decē tribꝰ q̄ iſrl̄ dicebāt̄ in captiuitatē a chaldeis ducti ſūt idēqʒ romulus mortuus dimo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf